

wzorcowy plan kont

**z komentarzem do ustawy o rachunkowości
i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości**

wydanie III zaktualizowane

redakcja naukowa Gertruda Krystyna Świdarska

wzorcowy plan kont

**z komentarzem do ustawy o rachunkowości
i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości**

redakcja naukowa Gertruda Krystyna Świdorska

wydanie III zaktualizowane

Warszawa 2016

Oficyna
a Wolters Kluwer business

Wydanie według stanu prawnego na dzień 1 grudnia 2015 r.

Autorzy:

Gertruda Krystyna Świdorska – wstęp, zespoły 4, 5, 6, 7, 8

Wojciech Więclaw – zespół 1

Marcin Pielaszek – zespoły 0, 2

Agnieszka Pojedynek – zespoły 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Mariusz Karwowski – zespoły 6, 8

Michał Kariozen – zespoły 0, 8

Szczepan Borowski – zespoły 0, 1, 7

Radosław Świdorski – zespół 2

Paweł Warowny – zespół 5

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Janina Burek

Opracowanie redakcyjne

Joanna Holdys

Korekta i łamanie

Wydawnictwo JAK

Projekt graficzny okładki

Barbara Widlak

Zdjęcie wykorzystane na okładce

© *Rob Bouwman-Fotolia.com*

© Copyright by MAC Consulting Sp. z o.o., Warszawa 2009, 2012, 2016

Wydanie III zaktualizowane

ISBN 978-83-264-9713-1

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wprowadzenie	15
Układ i treść opracowania	15
Problemy do rozstrzygnięcia przy opracowywaniu lub aktualizowaniu dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości	23
Wykaz kont dla jednostek stosujących ustawę o rachunkowości	29
Wykaz kont dla jednostek stosujących Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej	37
Zespół 0. Aktywa trwałe	47
1. Definicje, podstawowe pojęcia	47
1.1. Rzeczowe aktywa trwałe	48
1.2. Umowa leasingu	49
1.3. Wartości niematerialne i prawne	51
1.4. Inwestycje	53
1.5. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	55
2. Zasady wyceny	55
2.1. Rzeczowe aktywa trwałe	55
2.1.1. Wartość początkowa	55
2.1.2. Nabycie środków trwałych w wyniku wymiany	60
2.1.3. Wycena środków trwałych w leasingu finansowym	61
2.1.4. Ulepszenie środków trwałych	63
2.1.5. Aktualizacja wyceny (przeszacowanie) środków trwałych	64
2.1.6. Amortyzacja (umorzenie)	66
2.1.7. Utrata wartości	70
2.2. Wartości niematerialne i prawne	73
2.3. Inwestycje długoterminowe	74
2.3.1. Inwestycje w nieruchomości i wartości niematerialne i prawne	74
2.3.2. Inwestycje w aktywa finansowe	75

3. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – najważniejsze różnice	76
3.1. Rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne	76
3.2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	80
3.3. Inwestycje	80
3.3.1. Inwestycje długoterminowe	80
3.3.2. Inwestycje w aktywa finansowe	83
USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	86
Konta 01 – Rzeczowe aktywa trwałe	86
Konto 011 – Środki trwałe	86
Konto 012 – Środki trwałe w budowie	90
Konto 013 – Zaliczki na środki trwałe w budowie	92
Konto 016 – Odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych	93
Konto 017 – Odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych w budowie . .	94
Konta 02 – Wartości niematerialne i prawne	95
Konto 021 – Wartości niematerialne i prawne	95
Konto 022 – Zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych.	97
Konto 023 – Wartość firmy	98
Konto 024 – Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	99
Konto 026 – Odpisy z tytułu utraty wartości przez wartości niematerialne i prawne	100
Konta 03 – Inwestycje długoterminowe w aktywa niefinansowe.	101
Konto 031 – Inwestycje długoterminowe w aktywa niefinansowe – nieruchomości.	101
Konto 032 – Długoterminowe inwestycje w aktywa niefinansowe – wartości niematerialne i prawne.	103
Konto 033 – Inwestycje długoterminowe w aktywa niefinansowe – inne inwestycje	105
Konta 04 – Inwestycje długoterminowe w aktywa finansowe – udziały i akcje	106
Konto 041 – Inwestycje długoterminowe – udziały i akcje przeznaczone do obrotu	106
Konto 042 – Inwestycje długoterminowe – udziały i akcje dostępne do sprzedaży	108
Konto 043 – Inwestycje długoterminowe – udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych	110
Konta 05 – Inwestycje długoterminowe w aktywa finansowe inne niż udziały i akcje	113
Konto 050 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	113
Konto 051 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	114
Konto 052 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe stanowiące pożyczki i wierzytelności	116

Konto 053 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności.	118
Konto 054 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe przeznaczone do obrotu	119
Konto 055 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe dostępne do sprzedaży	121
Konto 056 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe stanowiące pożyczki i wierzytelności	122
Konto 057 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe utrzymywane do terminu wymagalności.	124
Konto 058 – Inwestycje długoterminowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne przeznaczone do obrotu.	125
Konto 059 – Inwestycje długoterminowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne dostępne do sprzedaży.	127
Konta 07 – Umorzenie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	128
Konto 070 – Umorzenie środków trwałych	128
Konto 075 – Umorzenie wartości niematerialnych i prawnych	129
Konta pozabilansowe.	131
Konto 091 – Środki trwałe dzierżawione i leasingowane.	131
Konto 092 – Grunty przyjęte w wieczyste użytkowanie.	131
Zespół 1. Inwestycje krótkoterminowe	132
1. Definicje, podstawowe pojęcia	132
1.1. Inwestycje, instrumenty finansowe a aktywa finansowe	133
1.1.1. Instrumenty finansowe	133
1.1.2. Aktywa finansowe: aktywa pieniężne i umowne prawa do otrzymania aktywów pieniężnych	137
1.1.3. Aktywa finansowe: instrumenty kapitałowe wyemitowane przez inne jednostki	137
1.1.4. Aktywa finansowe: prawo do wymiany instrumentów finansowych z inną jednostką na korzystnych warunkach	138
2. Zasady wyceny aktywów w walucie polskiej	139
3. Zasady wyceny aktywów i zobowiązań w walutach obcych	146
3.1. Wycena w trakcie roku obrotowego.	146
3.2. Wycena na dzień bilansowy	146
4. Ustawa o rachunkowości i rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. i 23 lutego 2004 r. w sprawie szczególnych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR 32, MSR 39 i MSSF 7 oraz MSSF 9) – najważniejsze różnice	147
5. Dostosowanie planu kont do MSSF	151

USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	155
Konta 10 – Kasa	155
Konto 101 – Kasa	155
Konto 102 – Kasa walutowa	158
Konta 13 – Rachunki w instytucjach finansowych.	158
Konto 131 – Bieżące rachunki bankowe.	158
Konto 132 – Lokacyjne rachunki bankowe	162
Konto 133 – Pozostałe rachunki w instytucjach finansowych	163
Konto 135 – Inne aktywa pieniężne	165
Konta 14 – Inwestycje krótkoterminowe – udziały i akcje	167
Konto 141 – Krótkoterminowe inwestycje – udziały (akcje) przeznaczone do obrotu	167
Konto 142 – Krótkoterminowe inwestycje – udziały (akcje) dostępne do sprzedaży.	168
Konto 143 – Krótkoterminowe inwestycje – udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych	170
Konto 149 – Przekwalifikowanie inwestycji – udziałów i akcji	171
Konta 15 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe . .	173
Konto 151 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	173
Konto 152 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	174
Konto 153 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe stanowiące pożyczki i wierzytelności	176
Konto 154 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności.	178
Konto 159 – Przekwalifikowanie inwestycji – dłużne papiery wartościowe . .	179
Konta 16 – Inwestycje krótkoterminowe – należności z tytułu pożyczek . .	182
Konto 161 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki przeznaczone do obrotu	182
Konto 162 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki dostępne do sprzedaży	183
Konto 163 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki i wierzytelności	185
Konto 164 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki utrzymywane do terminu wymagalności.	186
Konto 169 – Przekwalifikowanie inwestycji – pożyczki	188
Konta 17 – Inwestycje krótkoterminowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne.	190
Konto 171 – Inwestycje krótkoterminowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne przeznaczone do obrotu.	190
Konto 172 – Inwestycje krótkoterminowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne dostępne do sprzedaży.	191
Konto 179 – Przekwalifikowanie inwestycji – jednostki uczestnictwa	193
Konta 18 – Inwestycje krótkoterminowe – instrumenty pochodne niestanowiące instrumentów zabezpieczających.	194
Konto 181 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty forward	194

Konto 182 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty futures.	195
Konto 183 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty swap	196
Konto 184 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty opcji	197
Konta 19 – Inwestycje krótkoterminowe – instrumenty pochodne stanowiące instrumenty zabezpieczające	197
Konto 191 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty forward	198
Konto 192 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty futures.	199
Konto 193 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty swap	200
Konto 194 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty opcji	201
Zespół 2. Rozrachunki i roszczenia	202
1. Definicje, podstawowe pojęcia	202
1.1. Należności	203
1.2. Wycena należności	204
1.3. Zobowiązania	208
1.4. Wycena zobowiązań	210
2. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – najważniejsze różnice	212
USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	216
Konta 20 – Rozrachunki z kontrahentami i odpisy aktualizujące	216
Konto 201 – Rozrachunki z odbiorcami krajowymi.	218
Konto 202 – Rozrachunki z dostawcami krajowymi	220
Konto 203 – Rozrachunki z odbiorcami zagranicznymi	222
Konto 204 – Rozrachunki z dostawcami zagranicznymi	224
Konto 206 – Odpisy aktualizujące rozrachunki z odbiorcami krajowymi	227
Konto 21 – Rozrachunki w walutach obcych	228
Konta 22 – Rozrachunki publicznoprawne	229
Konto 220 – Rozrachunki publicznoprawne.	233
Konto 221 – VAT naliczony i jego rozliczenie.	235
Konto 222 – VAT należny i jego rozliczenie.	237
Konto 223 – VAT naliczony przyszłych okresów	239
Konto 224 – VAT należny przyszłych okresów	240
Konta 23 – Rozrachunki z pracownikami	240
Konto 231 – Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń	242
Konto 232 – Rozrachunki z pracownikami z tytułu udzielonych pożyczek	244
Konto 234 – Pozostałe rozrachunki z pracownikami	245
Konta 24 – Pozostałe rozrachunki	248
Konto 241 – Rozrachunki z właścicielami	249
Konto 242 – Rozliczenie niedoborów, szkód i nadwyżek.	250
Konto 249 – Inne rozrachunki i rozliczenia	253

Konto 25 – Rozrachunki wewnątrzzakładowe	254
Konta 26 – Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	255
Konto 261 – Długoterminowe pożyczki	255
Konto 262 – Krótkoterminowe pożyczki.	257
Konto 263 – Długoterminowe kredyty bankowe	258
Konto 264 – Krótkoterminowe kredyty bankowe.	259
Konta 27 – Zobowiązania z tytułu dłużnych papierów wartościowych . . .	261
Konto 270 – Zobowiązania długoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	261
Konto 271 – Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	262
Konto 272 – Zobowiązania wekslowe	263
Konta 28 – Inne zobowiązania finansowe	264
Konto 283 – Inne zobowiązania finansowe	264
Konto 285 – Należności z tytułu leasingu finansowego.	264
Konto 286 – Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego.	266
Konta pozabilansowe.	267
Konto 290 – Zobowiązania warunkowe	267
 Zespół 3. Materiały i towary	 268
1. Definicje, podstawowe pojęcia	268
2. Zasady wyceny	269
2.1. Wycena w ciągu roku obrotowego.	269
2.2. Wycena na dzień bilansowy	272
2.3. Metody wyceny rozchodu	273
2.4. Ewidencja	276
2.5. Inwentaryzacja	277
3. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – najważniejsze różnice	277
 USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	 281
Konto 301 – Rozliczenie zakupu materiałów	281
Konto 302 – Rozliczenie zakupu usług i energii obcej	282
Konto 303 – Rozliczenie zakupu towarów.	284
Konto 304 – Rozliczenie zakupów dotyczących środków trwałych, środków trwałych w budowie.	286
Konto 311 – Materiały	287
Konto 315 – Odpisy aktualizujące wartość materiałów.	289
Konto 316 – Koszty zakupu dotyczące zapasu materiałów.	290
Konto 331 – Towary	291
Konto 335 – Odpisy aktualizujące wartość towarów	293
Konto 336 – Koszty zakupu dotyczące zapasu towarów	294

Konto 341 – Odchylenia od cen ewidencyjnych materiałów	295
Konto 343 – Odchylenia od cen ewidencyjnych towarów.	296
Konta pozabilansowe.	298
Konto 390 – Zapasy obce	298
Konto 391 – Towary przyjęte w komis	299
 Zespół 4. Koszty według rodzajów i ich rozliczenie	 300
1. Definicje, podstawowe pojęcia	300
2. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – najważniejsze różnice	306
USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	308
Konto 401 – Zużycie materiałów i energii.	308
Konto 402 – Usługi obce	311
Konto 403 – Podatki i opłaty	314
Konto 404 – Wynagrodzenia	315
Konto 405 – Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	316
Konto 408 – Amortyzacja.	318
Konto 409 – Pozostałe koszty.	320
Konto 490 – Rozliczenie kosztów rodzajowych	321
 Zespół 5. Koszty w układzie kalkulacyjnym i ich rozliczenie	 323
1. Definicje, podstawowe pojęcia	323
1.1. Koszty podstawowej działalności operacyjnej w układzie funkcjonalnym	324
1.2. Koszty podstawowej działalności operacyjnej w układzie kalkulacyjnym	326
1.2.1. Koszty bezpośrednie.	327
1.2.2. Koszty pośrednie.	328
1.3. Zalecane metody ustalania kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych.	331
2. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – najważniejsze różnice	346
USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	349
Konta 50 – Koszty działalności podstawowej.	349
Konto 501 – Koszty działalności podstawowej	350
Konto 502 – Koszty wydziałowe produkcji podstawowej.	353
Konto 508 – Koszty ogólnoprodukcyjne.	355
Konto 509 – Braki.	356
Konto 51 – Koszty zakupu.	357
Konto 52 – Koszty sprzedaży	359

Konto 53 – Koszty działalności pomocniczej	361
Konto 55 – Koszty ogólnego zarządu	364
Konto 58 – Rozliczenie kosztów działalności	366
 Zespół 6. Produkty i rozliczenia międzyokresowe	 368
1. Definicje, podstawowe pojęcia	368
1.1. Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	371
1.2. Zmiana stanu produktów	373
1.2.1. Krąg kosztowy	376
2. Zasady wyceny	378
2.1. Wycena przychodu wyrobów gotowych	380
2.2. Wycena rozchodu wyrobów gotowych.	381
2.3. Rozwiązania szczegółowe dla oprogramowania i projektów typowych	382
2.4. Odpisy aktualizujące wartość produktów	383
3. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – najważniejsze różnice	385
3.1. Zmiana stanu produktów według MSSF/MSR	385
 USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	 388
Konto 601 – Wyroby gotowe	388
Konto 602 – Półfabrykaty.	390
Konto 603 – Produkcja w toku	391
Konto 620 – Odchylenia od cen ewidencyjnych wyrobów gotowych.	393
Konto 626 – Odpisy aktualizujące wartość produktów	395
Konto 641 – Rozliczenia międzyokresowe czynne kosztów	396
Konto 645 – Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	398
Konto 646 – Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów z tytułu innych świadczeń	399
Konto 647 – Rozliczenie kosztów usług długoterminowych	401
Konto 648 – Rozliczenie przychodów długoterminowych z usług długoterminowych	403
Konto 650 – Rozliczenia międzyokresowe przychodów	404
 Zespół 7. Przychody i koszty związane z ich osiągnięciem	 407
1. Definicje, podstawowe pojęcia	407
1.1. Uznanie przychodów	407
1.1.1. Uznanie przychodu w momencie przekazania rzeczy.	410
1.1.2. Uznanie przychodu w trakcie produkcji lub świadczenia usługi	413

1.1.3. Uznanie przychodu w momencie odbioru produktu przez nabywcę	425
1.1.4. Uznanie przychodu po przekazaniu dóbr i usług do nabywcy . . .	425
1.2. Uznanie kosztów	426
1.2.1. Pomiar kosztów współmiernych do przychodów	426
1.3. Przychody i koszty związane z inwestycjami w aktywa trwałe	430
1.4. Przychody i koszty związane z inwestycjami w aktywa obrotowe	430
1.5. Pozostała działalność operacyjna	431
2. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – najważniejsze różnice	434
USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	437
Konto 700 – Sprzedaż produktów	437
Konto 701 – Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	441
Konto 730 – Sprzedaż towarów.	442
Konto 731 – Wartość sprzedanych towarów.	444
Konto 740 – Sprzedaż materiałów	446
Konto 741 – Wartość sprzedanych materiałów	448
Konto 751 – Przychody i koszty z udziałów (akcji) wycenianych metodą praw własności oraz dywidendy z tytułu udziałów i akcji.	450
Konto 752 – Przychody z tytułu odsetek	452
Konto 753 – Przychody ze zbycia aktywów finansowych	453
Konto 754 – Przychody z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych, w tym z tytułu przekwalifikowania	454
Konto 755 – Pozostałe przychody finansowe	455
Konto 756 – Koszty odsetek	456
Konto 757 – Koszty ze zbycia aktywów finansowych	457
Konto 758 – Koszty z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych . . .	458
Konto 759 – Pozostałe koszty finansowe	459
Konta 76 – Pozostałe przychody i koszty operacyjne	460
Konto 761 – Przychody z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych i inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne . . .	461
Konto 762 – Dotacje, subwencje, dopłaty	462
Konto 763 – Pozostałe przychody operacyjne	463
Konto 764 – Pozostałe przychody operacyjne – działalność socjalna	465
Konto 765 – Pozostałe przychody operacyjne z tytułu aktualizacji wartości aktywów niefinansowych	466
Konto 766 – Wartość netto rozchodowanych składników aktywów trwałych .	467
Konto 767 – Odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych	468
Konto 768 – Pozostałe koszty operacyjne	469
Konto 769 – Pozostałe koszty operacyjne – działalność socjalna	471
Konto 790 – Obroty wewnętrzne	472
Konto 791 – Koszt obrotów wewnętrznych	475

Zespół 8. Kapitały (fundusze) własne, należne wpłaty na kapitał podstawowy, udziały (akcje) własne, fundusze specjalne, rezerwy i wynik finansowy	477
1. Definicje, podstawowe pojęcia	477
1.1. Kapitał własny.	477
1.1.1. Spółka cywilna	478
1.1.2. Spółki handlowe	480
1.2. Rezerwy na zobowiązania	500
1.2.1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	502
1.2.2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	516
1.2.3. Pozostałe rezerwy	517
1.3. Ujemna wartość firmy	520
2. Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej – najważniejsze różnice	521
USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	533
Konto 801 – Kapitał (fundusz) podstawowy.	533
Konto 803 – Należne wpłaty na kapitał podstawowy	539
Konto 804 – Udziały (akcje) własne	540
Konto 811 – Kapitał (fundusz) zapasowy	542
Konto 812 – Kapitał z aktualizacji wyceny.	544
Konto 813 – Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe.	547
Konto 819 – Odroczonego podatek dochodowy odnoszony bezpośrednio na kapitał własny	549
Konto 820 – Rozliczenie wyniku finansowego	550
Konto 829 – Odpisy z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego	552
Konto 831 – Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	552
Konto 833 – Pozostałe rezerwy.	553
Konto 841 – Ujemna wartość firmy	554
Konto 851 – Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych i inne fundusze tworzone na podstawie odrębnych przepisów	556
Konto 860 – Wynik finansowy	559
Konto 870 – Podatek dochodowy bieżący	562
Konto 871 – Odroczonego podatek dochodowy	563
Konto 872 – Pozostałe obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	564
Procedura sporządzenia bilansu i rachunku zysków i strat na podstawie zawartego w opracowaniu planu kont	567
BILANS	567
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	571
(wariant kalkulacyjny)	571
(wariant porównawczy)	573
Objaśnienie	574

Wprowadzenie

Stosowanie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w coraz większej liczbie spółek stworzyło konieczność opracowania nowego wzorcowego planu kont. Przedkładane Państwu opracowanie może okazać się bardzo cenne z uwagi na możliwość jego praktycznego wykorzystania zarówno w spółkach stosujących polskie standardy rachunkowości, jak i w spółkach, które stosują lub zamierzają stosować Międzynarodowe Standardy Rachunkowości.

Opracowanie zawiera niezwykle obszerny komentarz, a przede wszystkim, co je wyróżnia, zawiera omówienie różnic między MSSF/MSR a ustawą o rachunkowości oraz wskazówki, co należy uwzględnić w planie kont, by sprostać wymaganiom Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, a także przykładowy wykaz kont dla jednostek stosujących MSR.

Układ i treść opracowania

Opracowanie składa się z trzech części.

W części pierwszej zawarto wykaz kont syntetycznych dla jednostek stosujących ustawę o rachunkowości oraz dla jednostek stosujących Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej.

Wykaz kont jest przeznaczony dla jednostek o różnej formie prawnej, z wyjątkiem: banków i jednostek działających na podstawie prawa bankowego, zakładów ubezpieczeń, funduszy emerytalnych, inwestycyjnych i innych funduszy powierniczych, jednostek budżetowych.

Przyjęto stosowany w większości polskich przedsiębiorstw podział na dziewięć zespołów o symbolach od 0 do 8. Wprowadzono wiele nowych, niestosowanych dotychczas kont.

Część druga obejmuje komentarz do każdego zespołu kont. Komentarz składa się z części wprowadzającej oraz szczegółowych wyjaśnień do poszczególnych kont i zawiera:

- 1) definicje i podstawowe pojęcia związane z ewidencjonowanymi w danym zespole operacjami gospodarczymi, a w zespołach, w których ujmowane są składniki bilansowe – zasady ich wyceny¹. Część wprowadzająca do każdego zespołu zawiera wiele przykładów, często z rozpisaniem na kontach, ilustrujących szczególnie trudne zagadnienia. **W każdym zespole omówiono różnice pomiędzy Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej/MSR a ustawą o rachunkowości, na jakie powinny zwrócić uwagę jednostki, które stosownie do postanowień art. 55 ustawy o rachunkowości sporządzają lub zamierzają sporządzać sprawozdania finansowe zgodnie z MSR,**
- 2) szczegółowe wyjaśnienia dla każdego konta syntetycznego z typowymi zapisami księgowymi i wskazaniem do rozwinięcia analitycznego zapewniającego spełnienie wymagań związanych ze sporządzeniem bilansu (w tym informacji dodatkowej), klasyfikacji GUS, rozrachunków z budżetem.

Część trzecia zawiera zestawienie obejmujące procedury sporządzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat na podstawie zawartego w opracowaniu planu kont.

Chęć zachowania powszechnie stosowanego w Polsce dziewięciozespołowego planu kont spowodowała pewne trudności z umiejscowieniem komentarza do zagadnień, często dotyczących kilku zespołów. Dlatego przedstawiamy poniżej szczegółową prezentację treści poszczególnych zespołów ze wskazaniem, gdzie są omówione poszczególne zagadnienia.

W zespole 0, którego konta służą do ewidencji aktywów trwałych:

- 1) podano obszerne definicje: aktywów trwałych, środków trwałych, środków trwałych w budowie, umowy finansowego i operacyjnego leasingu, wartości niematerialnych i prawnych, wartości firmy, zakończonych prac rozwojowych, inwestycji w długoterminowe aktywa finansowe oraz inwestycji w nieruchomości i wartości niematerialne i prawne,
- 2) określono zasady wyceny rzeczowych aktywów trwałych z omówieniem kwestii aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego, środków trwałych nabytych w wyniku wymiany, środków trwałych w leasingu finansowym, ulepszenia środków trwałych,

¹ Uznaliśmy, że będzie to bardzo przydatne przy przygotowaniu wynikającej z wymagań art. 10 UoR dokumentacji opisującej przyjęte przez jednostkę zasady (politykę) rachunkowości.

- 3) omówiono aktualizację wyceny (przeszacowanie) środków trwałych, metody amortyzacji środków trwałych, kwestie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i zasad ich odwracania,
- 4) określono zasady wyceny wartości niematerialnych i prawnych,
- 5) przedstawiono zasady wyceny inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne (zasady wyceny inwestycji w aktywa finansowe omówiono w zespole 1),
- 6) wprowadzono konta odpisów z tytułu utraty wartości (016, 017, 026), konta 03 – Inwestycje długoterminowe w aktywa niefinansowe (031 – Nieruchomości, 032 – Wartości niematerialne i prawne, 033 – Inne inwestycje), konta 04 – Inwestycje długoterminowe w aktywa finansowe – udziały i akcje, konta 05 – Inwestycje długoterminowe w aktywa finansowe inne niż udziały i akcje (dłużne papiery wartościowe, pożyczki długoterminowe, jednostki uczestnictwa, certyfikaty inwestycyjne),
- 7) omówiono różnice między Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości a ustawą o rachunkowości w zakresie: aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, amortyzacji, szacunkowych kosztów likwidacji, istotnych części zamiennych, wartości firmy, aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, definicji inwestycji długoterminowych, kwalifikacji nieruchomości do nieruchomości inwestycyjnych i ich wyceny, przeniesień, prezentacji w bilansie.

W zespole 1, którego konta służą do ewidencji inwestycji krótkoterminowych stanowiących aktywa finansowe, tj. środków pieniężnych, udziałów i akcji, dłużnych papierów wartościowych, należności z tytułu pożyczek, jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych, instrumentów pochodnych:

- 1) podano obszerne definicje: aktywów obrotowych, instrumentów finansowych, aktywów finansowych, aktywów pieniężnych, umownych praw do otrzymania aktywów pieniężnych, instrumentów kapitałowych emitowanych przez inne jednostki, praw do wymiany instrumentów finansowych z inną jednostką na korzystnych warunkach,
- 2) dokonano, dla celów wyceny, podziału aktywów finansowych na cztery kategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki udzielone i należności własne nieprzeznaczone do sprzedaży, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży; określono zasady wyceny aktywów finansowych (krótko- i długoterminowych) w walucie polskiej i walutach obcych,
- 3) wprowadzono konta: 132 – Lokacyjne rachunki bankowe, 133 – Pozostałe rachunki w instytucjach finansowych, 141 – Krótkoterminowe inwestycje – udziały i akcje przeznaczone do obrotu, 142 – Krótkoterminowe inwestycje

- udziały i akcje dostępne do sprzedaży, 143 – Krótkoterminowe inwestycje
 - udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych, 149 – Przekwalifikowania inwestycji krótkoterminowych – udziałów i akcji, 151 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, 152 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, 153 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe stanowiące pożyczki i wierzytelności, 154 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności, 159 – Przekwalifikowania inwestycji krótkoterminowych – dłużne papiery wartościowe, 161 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki krótkoterminowe przeznaczone do obrotu, 162 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki krótkoterminowe dostępne do sprzedaży, 163 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki krótkoterminowe stanowiące pożyczki i wierzytelności, 164 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki krótkoterminowe utrzymywane do terminu wymagalności, 169 – Przekwalifikowania inwestycji krótkoterminowych – pożyczki krótkoterminowe, 171 – Krótkoterminowe inwestycje – jednostki uczestnictwa przeznaczone do obrotu, 172 – Krótkoterminowe inwestycje – jednostki uczestnictwa dostępne do sprzedaży, 179 – Przekwalifikowania inwestycji krótkoterminowych – jednostki uczestnictwa, 181 – Transakcje forward, 182 – Transakcje futures, 183 – Transakcje swap, 184 – Opcje,
- 4) omówiono różnice między ustawą o rachunkowości i rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. oraz 23 lutego 2004 r. w sprawie szczególnych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych a Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości w zakresie: innej definicji aktywów i zobowiązań finansowych, innych zasad klasyfikacji aktywów finansowych, zabezpieczenia uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, wydzielania wbudowanych instrumentów pochodnych, zakresu ujawnień informacji. Przedstawiono **przyszłe zmiany w MSSF w zakresie rachunkowości instrumentów finansowych zawarte w MSSF 9**. Standard obejmuje nowe wytyczne w zakresie ujmowania, klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych oraz zasad stosowania rachunkowości zabezpieczeń. MSSF 9 zastępuje w powyższym zakresie obowiązujący dotychczas standard MSR 39 – Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena. MSSF 9 jest przewidziany do obowiązkowego stosowania za okresy sprawozdawcze rozpoczynające się od 1 stycznia 2018 r., przy czym standard przewiduje możliwość jego wcześniejszego stosowania przez jednostki gospodarcze.

W zespole 2, którego konta służą do ewidencji rozrachunków, tj. należności i zobowiązań:

- 1) podano obszernie definicje i zasady wyceny należności (w tym nowe podejście do wyceny należności i udzielonych pożyczek zaliczonych do aktywów finansowych) wraz z omówieniem kwestii dokonywania i ewidencji odpisów aktualizujących należności. Z grup rozrachunków wyłączono należności spełniające kryteria zaliczenia ich do aktywów finansowych. Należności te są składnikami inwestycji długoterminowych i są ujmowane w zespole 0 lub inwestycji krótkoterminowych, które są ujmowane w zespole 1,
- 2) omówiono zagadnienia definicji, kwalifikacji i prezentacji zobowiązań; przedstawiono, jakie warunki powinny być spełnione, aby można było ująć zobowiązanie w bilansie oraz zasady wyceny zobowiązań na dzień powstania i na dzień bilansowy. Zdefiniowano także pojęcie biernych rozliczeń międzyokresowych i rezerw na zobowiązania, mimo że są one ewidencjonowane w innych zespołach, uznano bowiem, że w jednym miejscu należy omówić kwestie przyjętego przez ustawę o rachunkowości szerokiego podejścia do problematyki zobowiązań,
- 3) omówiono zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych. Przedstawiono sposób ujęcia w ewidencji należności i zobowiązań z tytułu leasingu finansowego,
- 4) omówiono różnice między Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości a ustawą o rachunkowości w zakresie kwalifikacji należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności i ich wyceny.

W zespole 3, którego konta służą do ewidencji rozliczeń zakupów, zapasów materiałów i towarów oraz odpisów aktualizujących ich wartość, odchyleń od cen ewidencyjnych i kosztów zakupu materiałów i towarów, zapasów obcych i towarów w komisie:

- 1) przedstawiono obszernie definicje materiałów i towarów, określono dopuszczone przez ustawę zasady ich rozchodu oraz wyceny w ciągu roku obrotowego i na dzień bilansowy,
- 2) wskazano, że na stronie Ma konta 302 – Rozliczenie zakupu usług i energii obcej ujmuje się wartość netto wykonanych na rzecz przedsiębiorstwa świadczeń (także wtedy, gdy ustalenie dokładnej wartości tych świadczeń może wymagać szacunków), w korespondencji z odpowiednim kontem kosztów rodzajowych (zespół 4) bądź też z kontem kosztów w układzie kalkulacyjnym (zespół 5), w zależności od przyjętej metody ewidencji kosztów. Saldo konta pokazuje wartość zobowiązań wynikających z przyjętych przez jednostkę niefakturowanych usług i energii,

- 3) omówiono różnice między Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości a ustawą o rachunkowości w zakresie: braku zezwolenia na włączenie różnic kursowych powstałych w związku z nabyciem zapasów zafakturowanych w walucie obcej do kosztu nabycia zapasów, odmiennego podejścia do wyceny dotyczącej nabycia zapasów z odroczonym terminem płatności, gdy umowa efektywnie zawiera element finansowania, eliminacji metody LIFO przy wycenie rozchodu zapasów.

W zespole 4, którego konta służą do ewidencji, grupowania i rozliczania poniesionych kosztów rodzajowych związanych z podstawową działalnością operacyjną jednostki:

- 1) podano obszerne definicje kosztów i strat, kosztów prostych i rodzajowych; wskazano koszty, których nie ujmuje się w zespole 4,
- 2) przedstawiono przykład naliczenia i wykorzystania rezerw zaliczanych do kosztów działalności na przykładzie nagród jubileuszowych,
- 3) jako wzorcowe przyjęto rozwiązanie umożliwiające sporządzenie rachunku zysków i strat zarówno w wersji porównawczej, jak i kalkulacyjnej. Ewidencja wybrana jako wzorcowa dla celów niniejszego planu kont została szczegółowo zaprezentowana za pomocą typowych zapisów na kontach oraz we wprowadzeniu.

W zespole 5, którego konta służą do ewidencji kosztów w układzie kalkulacyjnym i funkcjonalnym:

- 1) określono, jakie informacje powinna zapewnić ewidencja kosztów w tym zespole,
- 2) podano obszerne definicje kosztów podstawowej działalności operacyjnej w układzie funkcjonalnym (koszty funkcji zaopatrzenia, koszty funkcji produkcji, koszty funkcji sprzedaży, koszty funkcji wspierających działalność podstawową – działalności pomocniczej i funkcji zarządzania jednostką),
- 3) zdefiniowano zakres kosztów podstawowej działalności operacyjnej ujętych w układzie kalkulacyjnym; przyjęto, że układ kalkulacyjny obejmuje jedynie te koszty, które są brane pod uwagę przy kalkulacji kosztów wytwarzania,
- 4) zwrócono uwagę, że koszty wytworzenia niesprzedanej produkcji (zapasów) nie mogą zostać obciążone kosztami wynikającymi z niewykorzystania zdolności produkcyjnych; koszty te określane są mianem nieuzasadnionej części kosztów pośrednich produkcji,
- 5) przedstawiono zalecane metody ustalania kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych. Obszerne przykłady ilustruje sposób ustalania planowanych stawek kosztów stałych, ustalenie kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych, jednostkowego kosztu wytworzenia produktów, rzeczywistego kosztu wytworzenia sprzedanych produktów, wartości zapasu

wyrobów gotowych oraz produkcji w toku poprzez ustalenie i rozliczenie odchyłeń od planowanych kosztów pośrednich produkcji. Przykład został zaprezentowany w dwóch wersjach, akceptowalnych zarówno z punktu widzenia MSR/MSSF, jak i ustawy o rachunkowości:

- wersji A, w której przy ustalaniu kosztów niewykorzystanego potencjału oraz wyceny produktów zastosowano uproszczone rozwiązanie,
- wersji B, w której zastosowano zasobowy rachunek kosztów pozwalający w sposób bardziej precyzyjny ustalić koszt niewykorzystanego potencjału oraz koszt wytworzenia poszczególnych produktów.

W zespole 6, którego konta służą do ewidencji stanu, przychodów i rozchodów produktów wytworzonych lub przetworzonych w ramach działalności gospodarczej jednostki, pomiaru efektu finansowego usług długoterminowych niezakończonych na dzień bilansowy, dokonywania odpisów aktualizujących wartość produktów jednostki, rozliczania w czasie kosztów w celu zapewnienia ich współmierności:

- 1) podano obszerne definicje produktów i zasady ich wyceny, ujęcie przychodów i rozchodów oraz odpisów aktualizujących wartość produktów,
- 2) podano obszerną definicję rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów oraz długoterminowych usług niezakończonych na dzień bilansowy, z których przychody i koszty uznawane są za pomocą metody stopnia zaawansowania (przykłady ujęcia w ewidencji i rozliczania usług długoterminowych przedstawiono w zespole 7),
- 3) omówiono zmianę stanu produktów i krąg kosztowy,
- 4) omówiono szczegółowe rozwiązania dotyczące ewidencji i wyceny oprogramowania i projektów typowych,
- 5) wprowadzono konta: 626 – Odpisy aktualizujące wartość produktów, 647 – Rozliczenie kosztów usług długoterminowych, 648 – Rozliczenie przychodów długoterminowych z usług długoterminowych, 650 – Rozliczenia międzyokresowe przychodów,
- 6) omówiono różnice między Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości a ustawą o rachunkowości w zakresie zmiany stanu produktów. Zwrócono uwagę na inny według MSR 1 sposób ujęcia kosztów w kręgu kosztowym oraz konsekwencje dla prezentacji zmiany stanu produktów w wariantcie porównawczym.

W zespole 7, którego konta służą do ewidencji przychodów z tytułu sprzedaży produktów oraz kosztów związanych z osiągnięciem tych przychodów, przychodów ze sprzedaży towarów i wartości sprzedanych towarów w cenie nabycia, przychodów ze sprzedaży materiałów i wartości sprzedanych materia-

łów w cenie ich nabycia, przychodów z operacji finansowych i kosztów operacji finansowych stanu, pozostałych przychodów operacyjnych oraz pozostałych kosztów operacyjnych:

- 1) podano obszerne definicje przychodów i zysków oraz warunki uznania przychodów ze sprzedaży rzeczy i sprzedaży usług,
- 2) omówiono, ilustrując przykładami, kwestie uznania na dzień bilansowy przychodów i kosztów z niezakończonych usług długoterminowych (powyżej 6 miesięcy). Przedstawiono, ilustrując przykładami, sposób ustalania przychodów, gdy nie ma możliwości wiarygodnego ustalania stopnia zaawansowania usługi, gdy taka możliwość występuje, gdy występują straty z usługi. Dodatkowo zaprezentowano przebieg księgowania oraz ujęcie w sprawozdaniu finansowym,
- 3) omówiono przychody i koszty związane z inwestycjami w aktywa trwałe i w aktywa obrotowe,
- 4) zwrócono uwagę na wprowadzone nowelizacją z 18 marca 2008 r. zmiany kwalifikacji pozostałych kosztów i przychodów operacyjnych,
- 5) wprowadzono konta: 751 – Przychody i koszty z udziałów (akcji) wycenianych metodą praw własności oraz dywidendy z tytułu udziałów i akcji, 752 – Przychody z tytułu odsetek, 756 – Koszty odsetek, 753 – Przychody ze zbycia aktywów finansowych i innych inwestycji, 757 – Koszty ze zbycia aktywów finansowych i innych inwestycji, 754 – Przychody z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych i innych inwestycji, w tym z tytułu przekwalifikowania inwestycji, 758 – Koszty z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych i innych inwestycji, 764 – Pozostałe przychody operacyjne z działalności socjalnej i 769 – Pozostałe koszty operacyjne z działalności socjalnej,
- 6) omówiono różnice między Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości a ustawą o rachunkowości w zakresie usług niezakończonych. Przedstawiono zmiany, jakie wprowadzi wchodzący w życie 1 stycznia 2017 r. nowy MSSF nr 15 – Przychody z tytułu umów z klientami (jeszcze nie zatwierdzony do stosowania w UE). Standard zawiera kryteria dotyczące umów warunkujących rozpoznanie przychodów, wytyczne związane z rozpoznawaniem przychodów w czasie, np. tworzenie lub ulepszanie składowa aktywów, nad którym klient przejmuje kontrolę, w miarę tworzenia lub ulepszania tego składowa, oraz wskazówki związane z akceptacją klienta, licencjami, gwarancjami, prawami zwrotu, możliwością otrzymania dodatkowych dóbr lub usług.

W zespole 8, którego konta służą do ewidencji kapitałów (funduszy) własnych i funduszy specjalnych oraz rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego i pozostałych rezerw, ustalenia i rozliczenia wyniku finansowego, odpisów z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego, podatku dochodowego:

- 1) podano definicje oraz określenia kapitału własnego, w zależności od formy prawnej jednostki,
- 2) w obszerny sposób omówiono regulacje prawne dotyczące spółek cywilnych, osobowych spółek handlowych (jawnych, partnerskich, komandytowych, komandytowo-akcyjnych), spółek kapitałowych (z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjnych),
- 3) szczególnie dużo miejsca poświęcono rezerwie z tytułu odroczonego podatku dochodowego, uznając, że jest to zagadnienie trudne. Przedstawiono 15 przykładów ilustrujących problemy różnic przejściowych między wartością bilansową a podatkową aktywów i pasywów, ujmowania rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego,
- 4) omówiono, ilustrując przykładami, kwestie rezerw na skutki toczącego się postępowania sądowego, na umowy rodzące obciążenia, rezerw na restrukturyzację,
- 5) omówiono kwestię ujemnej wartości firmy,
- 6) omówiono różnice między Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości a ustawą o rachunkowości w zakresie: odroczonego podatku dochodowego, ujemnej wartości firmy, rezerw tworzonych w związku z koniecznością demontażu i usunięcia składnika aktywów oraz przeprowadzenia renowacji miejsca, w którym się znajdował, wypłat z zysku.

W części zawierającej procedury sporządzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat wskazano, które konta należy wziąć pod uwagę przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, zgodnie z wymaganiami ustawy o rachunkowości.

Spółki, które sporządzają sprawozdania według ustawy o rachunkowości, będą musiały uwzględnić wprowadzone ustawą z 23 lipca 2015 r. zmiany w zakresie sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych oraz nowego sprawozdania dotyczącego płatności na rzecz administracji publicznych. Sprawozdanie to będą sporządzać jednostki działające w przemyśle wydobywczym lub zajmujące się wyrębem lasów pierwotnych, wszystkie jednostki zainteresowania publicznego oraz jednostki duże.

Problemy do rozstrzygnięcia przy opracowywaniu lub aktualizowaniu dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości

Zgodnie z art. 10 UoR jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości. W dokumentacji tej powinny być zawarte w szczególności:

- 1) określenie stosowanego roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych,
- 2) określenie metod i zasad wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru,
- 3) określenie sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym m.in.:
 - założowego planu kont,
 - wykazu ksiąg rachunkowych,
 - opisu systemu przetwarzania danych,
- 4) określenie organizacyjnych rozwiązań służących ochronie danych i ich zbiorów.

Aby sprostać wymaganiom ustawy o rachunkowości, dokumentacja powinna naszym zdaniem zawierać następujące elementy:

■ Rok obrotowy oraz okres sprawozdawczy

Jednostka powinna określić, jaki rok obrotowy przyjęto zgodnie ze statutem lub umową jednostki. Artykuł 3 ust. 1 pkt 9 ustawy o rachunkowości definiuje rok obrotowy jako rok kalendarzowy lub inny okres trwający 12 kolejnych pełnych miesięcy kalendarzowych stosowany również dla celów podatkowych. Jeżeli jednostka rozpoczęła działalność w drugiej połowie przyjętego roku obrotowego, to może księgi rachunkowe i sprawozdanie finansowe za ten okres połączyć z księgami rachunkowymi i sprawozdaniem finansowym za rok następny. Wówczas pierwszy rok obrotowy jest dłuższy niż 12 miesięcy.

Za podstawowy okres sprawozdawczy przyjmuje się rok obrotowy, za który sporządza się sprawozdanie finansowe w trybie przewidzianym ustawą o rachunkowości. Sprawozdanie finansowe może być sporządzane na podstawie ksiąg rachunkowych za okres inny niż rok, np. miesiąc, kwartał lub półrocze. Okres, za który sporządza się sprawozdanie finansowe, jest okresem sprawozdawczym.

■ Zasady sporządzania sprawozdań finansowych (jednostkowych i skonsolidowanych) oraz informacji przewidzianych statutem lub umową spółki

W zasadach tych jednostka określa, co obejmuje sprawozdanie finansowe (wstęp do sprawozdania, bilans itd.), podaje informację o dołączonym sprawozdaniu z działalności jednostki, informacje o prezentacji danych liczbowych (np. w pełnych złotych), informacje o np. sprawozdaniach kwartalnych i terminach ich sporządzania.

■ Metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru

Przy wyborze metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia spółce prawo wyboru, należy kierować się nadrzędną zasadą rzetelnej i jasnej prezentacji sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego. Przyjęte metody mają zapewnić, aby informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym były użyteczne dla użytkowników, tzn.:

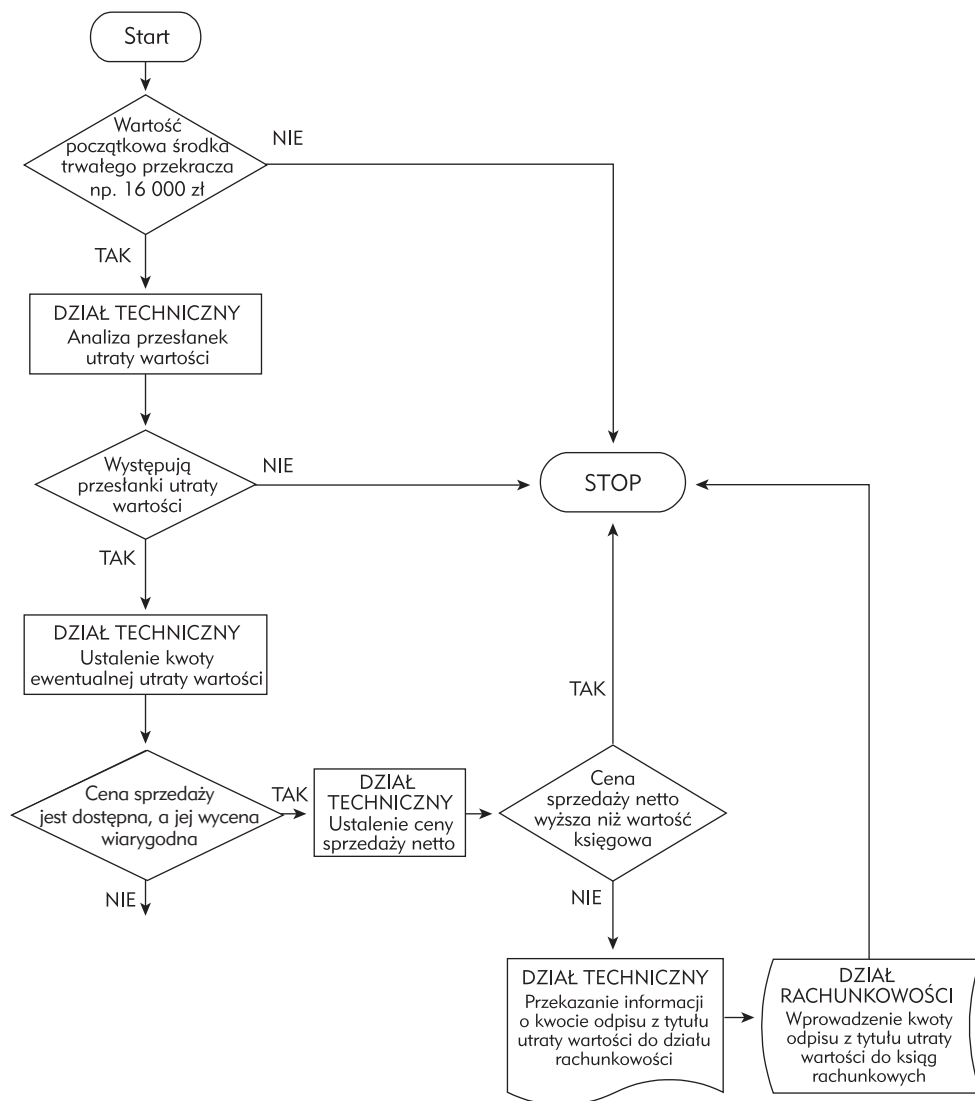
- były wiarygodne, czyli bez istotnych błędów oraz bezstronne,
- odzwierciedlały treść ekonomiczną i rzeczywistość gospodarczą transakcji i innych zdarzeń, a nie tylko ich formę prawną,
- były ostrożne, czyli należy rozważnie stosować subiektywne oceny potrzebne do dokonywania oszacowań, tak aby aktywa lub przychody nie zostały zawyżone, zobowiązania lub koszty zaś – zaniżone,
- były kompletne, przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z zasady istotności.

Zawarte w niniejszym opracowaniu komentarze do poszczególnych zespołów kont obejmują elementy niezbędne do ujęcia w tej części dokumentacji polityki rachunkowości, a więc definicje i podstawowe pojęcia oraz zasady wyceny.

Niezmierznie ważne jest zawarcie w dokumentacji opisującej politykę rachunkowości procedur określających:

- zakres stosowania przyjętego rozwiązania,
- opis postępowania przy wyborze rozwiązania dopuszczonego ustawą,
- algorytm postępowania,
- odpowiedzialność związaną z dokonaniem wyborem,
- dokumenty i formularze związane z algorytmem postępowania.

Na ilustracji został przedstawiony przykładowy fragment algorytmu postępowania przy procedurze określającej dokonywanie odpisów z tytułu utraty wartości środków trwałych. Przyjęto, że procedura odpisów z tytułu utraty wartości będzie miała zastosowanie do środków trwałych o wartości przekraczającej pewną kwotę (poziom istotności). Dział techniczny sprawdza, czy wystąpiły przesłanki utraty wartości, i dokonuje ich analizy. W przypadku uznania, że przesłanki utraty wystąpiły, przystępuje do czynności związanych z ustaleniem kwoty utraty (ustalenia, czy dostępna jest cena sprzedaży tego środka lub grupy środków trwałych, czy jej wycena jest wiarygodna itd.), przekazuje informację do działu rachunkowości, gdzie zostają wystawione odpowiednie dokumenty księgowe i następuje wprowadzenie odpisu do ksiąg. Procedura zawiera więc wszystkie elementy pozwalające na udokumentowanie całego procesu ustalania odpisu i wskazanie osoby odpowiedzialnej.

■ Zmiana zasad (polityki) rachunkowości

Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o rachunkowości jednostka może dokonywać zmian w polityce rachunkowości z mocą od pierwszego dnia roku obrotowego, niezależnie od daty podjęcia stosownej decyzji. W dokumentacji opisującej politykę rachunkowości jednostka powinna określić: kiedy dokonuje zmian zasad (polityki), jakich zmian nie traktuje jako zmianę zasad, co należy zrobić w przypadku zmian polityki rachunkowości, kto ma w jednostce prawo podjąć decyzję i w jakim trybie ją wprowadza.

■ Zmiana szacunków

Przy ustalaniu wartości wielu pozycji sprawozdania finansowego nie można ich precyzyjnie wycenić, lecz tylko oszacować. Wartości szacunkowe są pewnymi przybliżeniami, które mogą wymagać weryfikacji po uzyskaniu dodatkowych informacji. W dokumentacji opisującej politykę rachunkowości jednostka powinna określić procedury postępowania w sytuacji, gdy zmienia się okoliczności będące podstawą dokonanych szacunków, lub w wyniku pozyskania nowych informacji, postępującego rozwoju wypadków czy zdobycia większego doświadczenia. Powinna także określić, w jaki sposób zostaną uwzględnione skutki zmian wartości szacunkowych.

■ Błędy

Jeżeli w danym roku obrotowym lub przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za ten rok obrotowy jednostka stwierdziła popełnienie w poprzednich latach obrotowych błędu, w którego następstwie nie można uznać sprawozdania finansowego za rok lub lata poprzednie za wiarygodne, to kwotę korekty spowodowanej usunięciem tego błędu odnosi się na kapitał własny i wykazuje jako zysk (stratę) z lat ubiegłych (art. 54 ustawy o rachunkowości). W dokumentacji opisującej politykę rachunkowości jednostka powinna określić kryteria ustalenia poziomu, przy którym uznaje się błąd za istotny.

■ Sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych

W dokumentacji opisującej sposób prowadzenia ksiąg jednostka powinna zawrzeć:

- wykaz kont księgi głównej (ewidencji syntetycznej),
- przyjęte przez spółkę zasady klasyfikacji zdarzeń,
- zasady prowadzenia ksiąg pomocniczych (ewidencji analitycznej) oraz ich powiązania z kontami księgi głównej.

W opracowaniu znajdują Państwo proponowany wykaz kont syntetycznych wraz z zasadami funkcjonowania tych kont i typowymi księgowaniami oraz proponowane konta analityczne. Staraliśmy się, wykorzystując aktualną wiedzę (uczestniczyliśmy w pracach nad nowelizacją UoR i pracach Komitetu Standardów Rachunkowości), zaproponować rozwiązanie, które może z powodzeniem zaspokoić Państwa potrzeby.

W wielu jednostkach integralną część dokumentacji zakładowego planu kont stanowi **instrukcja kosztów**. Obejmuje ona przyjęte zasady ewidencji kosztów, zasady rozliczania kosztów na koniec okresu sprawozdawczego, zasady ustalania kosztu wytworzenia produktów, zamknięcie kręgu kosztowego i powiązanie pozycji kosztów ze sprawozdaniem finansowym.

Ponadto dokumentacja powinna obejmować:

- opis stosowanego w spółce systemu informatycznego z uwzględnieniem zasad prowadzenia ewidencji komputerowej,
- zasady przeprowadzania i rozliczania inwentaryzacji; przez inwentaryzację należy rozumieć czynności związane z ustaleniem rzeczywistego stanu aktywów i pasywów, zbadanie i wyjaśnienie przyczyn różnic między stanem ewidencyjnym (wynikającym z ksiąg) a rzeczywistym, wskazanie sposobu ich rozliczenia,
- zasady ochrony i archiwizacji dokumentów finansowo-księgowych.

■ Procedury sporządzania sprawozdania finansowego

W dokumentacji powinny być zawarte procedury obejmujące:

- zasady sporządzania bilansu,
- zasady sporządzania rachunku zysków i strat,
- zasady sporządzania zestawienia zmian w kapitale własnym,
- zasady analizy kont w celu sporządzenia rachunku przepływów pieniężnych,

wraz z określeniem odpowiedzialności merytorycznej poszczególnych komórek organizacyjnych za dostarczone informacje niezbędne przy sporządzeniu sprawozdania finansowego.

Proponujemy, aby Państwo potraktowali to opracowanie jako pomoc przy wprowadzaniu zmian do istniejącego planu kont lub tworzeniu nowego.

W przypadku wykorzystywania niniejszego opracowania przy wprowadzaniu zmian w istniejącym planie kont proponujemy:

- sporządzenie wykazu kont istniejących i nowych – pozwoli to na prawidłowe przekształcenie sprawozdania finansowego na koniec roku,
- dokonanie analizy istniejących metod wyceny składników bilansowych i zmian wynikających z nowelizacji ustawy, określenie, które metody muszą ulec zmianie, w odniesieniu do których występuje możliwość wyboru – i dopiero te, które zdecydują się Państwo wybrać, powinny się znaleźć w dokumentacji zasad (polityki) rachunkowości,
- dokonanie zestawienia konsekwencji wprowadzenia zmian, szczególnie w jednostkach wdrażających MSSF/MSR, dla bieżącego wyniku finansowego lub/i kapitału własnego (wyniku lat poprzednich).

Jeśli będą Państwo mieli problemy, jesteśmy do Waszej dyspozycji, służąc radą i pomocą. Prosimy o kierowanie uwag do niniejszego opracowania na adres macauditor@macauditor.pl.

W imieniu autorów
Gertruda Krystyna Świdorska

Wykaz kont dla jednostek stosujących ustawę o rachunkowości

ZESPÓŁ 0 – AKTYWA TRWAŁE
KONTA 01 – RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE
Konto 011 – Środki trwałe
Konto 012 – Środki trwałe w budowie
Konto 013 – Zaliczki na środki trwałe w budowie
Konto 016 – Odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych
Konto 017 – Odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych w budowie
KONTA 02 – WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE
Konto 021 – Wartości niematerialne i prawne
Konto 022 – Zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych
Konto 023 – Wartość firmy
Konto 024 – Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
Konto 026 – Odpisy z tytułu utraty wartości, wartości niematerialnych i prawnych
KONTA 03 – INWESTYCJE DŁUGOTERMINOWE W AKTYWA NIEFINANSOWE
Konto 031 – Inwestycje długoterminowe w aktywa niefinansowe – nieruchomości
Konto 032 – Inwestycje długoterminowe w aktywa niefinansowe – wartości niematerialne i prawne
Konto 033 – Inwestycje długoterminowe w aktywa niefinansowe – inne inwestycje
KONTA 04 – INWESTYCJE DŁUGOTERMINOWE W AKTYWA FINANSOWE – UDZIAŁY I AKCJE
Konto 041 – Inwestycje długoterminowe – udziały i akcje przeznaczone do obrotu
Konto 042 – Inwestycje długoterminowe – udziały i akcje dostępne do sprzedaży
Konto 043 – Inwestycje długoterminowe – udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych

KONTA 05 – INWESTYCJE DŁUGOTERMINOWE W AKTYWA FINANSOWE – INNE NIŻ UDZIAŁY I AKCJE
Konto 050 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu
Konto 051 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży
Konto 052 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe stanowiące pożyczki i wierzytelności
Konto 053 – Inwestycje długoterminowe – dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności
Konto 054 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe przeznaczone do obrotu
Konto 055 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe dostępne do sprzedaży
Konto 056 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe stanowiące pożyczki i wierzytelności
Konto 057 – Inwestycje długoterminowe – pożyczki długoterminowe utrzymywane do terminu wymagalności
Konto 058 – Inwestycje długoterminowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne przeznaczone do obrotu
Konto 059 – Inwestycje długoterminowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne dostępne do sprzedaży
KONTA 07 – UMORZENIE ŚRODKÓW TRWAŁYCH I WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH
Konto 070 – Umorzenie środków trwałych
Konto 075 – Umorzenie wartości niematerialnych i prawnych
KONTA 09 – KONTA POZABILANSOWE
Konto 091 – Środki trwałe dzierżawione i leasingowane
Konto 092 – Grunty przyjęte w wieczyste użytkowanie

ZESPÓŁ 1 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE
KONTA 10 – KASA
Konto 101 – Kasa
Konto 102 – Kasa walutowa
KONTA 13 – RACHUNKI W INSTYTUCJACH FINANSOWYCH
Konto 131 – Bieżące rachunki bankowe
Konto 132 – Lokacyjne rachunki bankowe
Konto 133 – Pozostałe rachunki w instytucjach finansowych
Konto 135 – Inne aktywa pieniężne
KONTA 14 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE – UDZIAŁY I AKCJE
Konto 141 – Krótkoterminowe inwestycje – udziały i akcje przeznaczone do obrotu

Konto 142 – Krótkoterminowe inwestycje – udziały i akcje dostępne do sprzedaży
Konto 143 – Krótkoterminowe inwestycje – udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych
Konto 149 – Przekwalifikowania inwestycji – udziałów i akcji
KONTA 15 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE – DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE
Konto 151 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu
Konto 152 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży
Konto 153 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe stanowiące pożyczki i wierzytelności
Konto 154 – Inwestycje krótkoterminowe – dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności
Konto 159 – Przekwalifikowanie inwestycji – dłużne papiery wartościowe
KONTA 16 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE – NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU POŻYCZEK
Konto 161 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki przeznaczone do obrotu
Konto 162 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki dostępne do sprzedaży
Konto 163 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki i wierzytelności
Konto 164 – Inwestycje krótkoterminowe – pożyczki utrzymywane do terminu wymagalności
Konto 169 – Przekwalifikowanie inwestycji – pożyczki
KONTA 17 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE – JEDNOSTKI UCZESTNICTWA I CERTYFIKATY INWESTYCYJNE
Konto 171 – Krótkoterminowe inwestycje – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne przeznaczone do obrotu
Konto 172 – Krótkoterminowe inwestycje – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne dostępne do sprzedaży
Konto 179 – Przekwalifikowania inwestycji – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne
KONTA 18 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE – INSTRUMENTY POCHODNE NIESTANOWIĄCE INSTRUMENTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH
Konto 181 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty forward
Konto 182 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty futures
Konto 183 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty swap
Konto 184 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty opcji
KONTA 19 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE – INSTRUMENTY POCHODNE STANOWIĄCE INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE
Konto 191 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty forward
Konto 192 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty futures

Konto 193 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty swap
Konto 194 – Inwestycje krótkoterminowe – kontrakty opcji

ZESPÓŁ 2 – ROZRACHUNKI I ROSZCZENIA
KONTA 20 – ROZRACHUNKI Z KONTRAHENTAMI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE
Konto 201 – Rozrachunki z odbiorcami krajowymi
Konto 202 – Rozrachunki z dostawcami krajowymi
Konto 203 – Rozrachunki z odbiorcami zagranicznymi
Konto 204 – Rozrachunki z dostawcami zagranicznymi
Konto 206 – Odpisy aktualizujące należności od odbiorców krajowych
KONTA 21 – KONTA POZABILANSOWE – ROZRACHUNKI W WALUTACH OBCYCH
KONTA 22 – ROZRACHUNKI PUBLICZNOPRAWNE
Konto 220 – Rozrachunki publicznoprawne
Konto 221 – VAT naliczony i jego rozliczenie
Konto 222 – VAT należny i jego rozliczenie
Konto 223 – VAT naliczony przyszłych okresów
Konto 224 – VAT należny przyszłych okresów
KONTA 23 – ROZRACHUNKI Z PRACOWNIKAMI
Konto 231 – Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń
Konto 232 – Rozrachunki z pracownikami z tytułu udzielonych pożyczek
Konto 234 – Pozostałe rozrachunki z pracownikami
KONTA 24 – POZOSTAŁE ROZRACHUNKI
Konto 241 – Rozrachunki z właścicielami
Konto 242 – Rozliczenie niedoborów, szkód i nadwyżek
Konto 249 – Pozostałe rozrachunki i rozliczenia
KONTA 25 – ROZRACHUNKI WEWNĄTRZZAKŁADOWE
KONTA 26 – ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK
Konto 261 – Długoterminowe pożyczki
Konto 262 – Krótkoterminowe pożyczki
Konto 263 – Długoterminowe kredyty bankowe
Konto 264 – Krótkoterminowe kredyty bankowe
KONTA 27 – ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH
Konto 270 – Zobowiązania długoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Konto 271 – Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych
Konto 272 – Zobowiązania wekslowe
KONTA 28 – INNE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE
Konto 283 – Inne zobowiązania finansowe
Konto 285 – Należności z tytułu leasingu finansowego
Konto 286 – Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego
KONTA 29 – KONTA POZABILANSOWE
Konto 290 – Zobowiązania warunkowe

ZESPÓŁ 3 – MATERIAŁY I TOWARY
KONTA 30 – ROZLICZENIE ZAKUPU
Konto 301 – Rozliczenie zakupu materiałów
Konto 302 – Rozliczenie zakupu usług i energii obcej
Konto 303 – Rozliczenie zakupu towarów
Konto 304 – Rozliczenie zakupów dotyczących środków trwałych i środków trwałych w budowie
KONTA 31 – MATERIAŁY
Konto 311 – Materiały
Konto 315 – Odpisy aktualizujące wartość materiałów
Konto 316 – Koszty zakupu dotyczące zapasu materiałów
KONTA 33 – TOWARY
Konto 331 – Towary
Konto 335 – Odpisy aktualizujące wartość towarów
Konto 336 – Koszty zakupu dotyczące zapasu towarów
KONTA 34 – ODCHYLENIA OD CEN EWIDENCYJNYCH MATERIAŁÓW I TOWARÓW
Konto 341 – Odchylenia od cen ewidencyjnych materiałów
Konto 343 – Odchylenia od cen ewidencyjnych towarów
KONTA 39 – KONTA POZABILANSOWE
Konto 390 – Zapasy obce
Konto 391 – Towary przyjęte w komis

ZESPÓŁ 4 – KOSZTY WEDŁUG RODZAJÓW I ICH ROZLICZENIE
Konto 401 – Zużycie materiałów i energii
Konto 402 – Usługi obce
Konto 403 – Podatki i opłaty
Konto 404 – Wynagrodzenia
Konto 405 – Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
Konto 408 – Amortyzacja
Konto 409 – Pozostałe koszty
Konto 490 – Rozliczenie kosztów rodzajowych

ZESPÓŁ 5 – KOSZTY W UKŁADZIE KALKULACYJNYM I ICH ROZLICZENIE
KONTA 50 – KOSZTY DZIAŁALNOŚCI PODSTAWOWEJ
Konto 501 – Koszty działalności podstawowej
Konto 502 – Koszty wydziałowe produkcji podstawowej
Konto 508 – Koszty ogólnoprodukcyjne
Konto 509 – Braki
KONTA 51 – KOSZTY ZAKUPU
KONTA 52 – KOSZTY SPRZEDAŻY
KONTA 53 – KOSZTY DZIAŁALNOŚCI POMOCNICZEJ
KONTA 55 – KOSZTY OGÓLNEGO ZARZĄDU
KONTA 58 – ROZLICZENIE KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI

ZESPÓŁ 6 – PRODUKTY I ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE
Konto 601 – Wyroby gotowe
Konto 602 – Półfabrykaty
Konto 603 – Produkcja w toku
Konto 620 – Odchylenia od cen ewidencyjnych wyrobów gotowych
Konto 626 – Odpisy aktualizujące wartość produktów
Konto 641 – Rozliczenia międzyokresowe czynne kosztów
Konto 645 – Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych
Konto 646 – Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu innych świadczeń

Konto 647 – Rozliczenie kosztów usług długoterminowych
Konto 648 – Rozliczenie przychodów usług długoterminowych
Konto 650 – Rozliczenie międzyokresowe przychodów

ZESPÓŁ 7 – PRZYCHODY I KOSZTY ZWIĄZANE Z ICH OSIĄGNIĘCIEM
Konto 700 – Sprzedaż produktów
Konto 701 – Koszt wytworzenia sprzedanych produktów
Konto 730 – Sprzedaż towarów
Konto 731 – Wartość sprzedanych towarów
Konto 740 – Sprzedaż materiałów
Konto 741 – Wartość sprzedanych materiałów
Konto 751 – Przychody i koszty z udziałów (akcji) wycenianych metodą praw własności oraz dywidendy z tytułu udziałów i akcji
Konto 752 – Przychody z tytułu odsetek
Konto 753 – Przychody ze zbycia aktywów finansowych
Konto 754 – Przychody z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych, w tym z tytułu przekwalifikowania
Konto 755 – Pozostałe przychody finansowe
Konto 756 – Koszty odsetek
Konto 757 – Koszty ze zbycia inwestycji w aktywa finansowe
Konto 758 – Koszty z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych
Konto 759 – Pozostałe koszty finansowe
Konto 761 – Przychody z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych i inwestycji w nieruchomości i wartości niematerialne i prawne
Konto 762 – Dotacje, subwencje, dopłaty
Konto 763 – Pozostałe przychody operacyjne
Konto 764 – Pozostałe przychody operacyjne – działalność socjalna
Konto 765 – Pozostałe przychody operacyjne z tytułu aktualizacji wartości niefinansowych aktywów
Konto 766 – Wartość netto rozchodowanych składników aktywów trwałych
Konto 767 – Odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych
Konto 768 – Pozostałe koszty operacyjne
Konto 769 – Pozostałe koszty operacyjne – działalność socjalna
Konto 790 – Obroty wewnętrzne
Konto 791 – Koszt obrotów wewnętrznych

ZESPÓŁ 8 – KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE, FUNDUSZE SPECJALNE, REZERWY I WYNIK FINANSOWY
Konto 801 – Kapitał (fundusz) podstawowy
Konto 803 – Należne wpłaty na kapitał podstawowy
Konto 804 – Udziały (akcje) własne
Konto 811 – Kapitał (fundusz) zapasowy
Konto 812 – Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny
Konto 813 – Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe
Konto 819 – Odroczonego podatek dochodowy odnoszony bezpośrednio na kapitał własny
Konto 820 – Rozliczenie wyniku finansowego
Konto 829 – Odpisy z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego
Konto 831 – Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
Konto 833 – Pozostałe rezerwy
Konto 841 – Ujemna wartość firmy
Konto 851 – Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych i inne fundusze tworzone na podstawie odrębnych przepisów
Konto 860 – Wynik finansowy
Konto 870 – Podatek dochodowy bieżący
Konto 871 – Odroczonego podatek dochodowy
Konto 872 – Pozostałe obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego

Wykaz kont dla jednostek stosujących Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej

ZESPÓŁ 0 – AKTYWA TRWAŁE
KONTA 01 – RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE
Konto 011 – Środki trwałe
Konto 012 – Środki trwałe w budowie
Konto 013 – Zaliczki na środki trwałe w budowie
Konto 016 – Korekty wartości środków trwałych
Konto 017 – Korekty wartości środków trwałych w budowie
KONTA 02 – WARTOŚCI NIEMATERIALNE
Konto 021 – Wartości niematerialne
Konto 022 – Zaliczki na poczet wartości niematerialnych
Konto 023 – Wartość firmy
Konto 026 – Korekty wartości, wartości niematerialnych
KONTA 03 – NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE
Konto 031 – Nieruchomości inwestycyjne w cenie nabycia
Konto 032 – Korekta wartości nieruchomości inwestycyjnych
KONTA 04 – DŁUGOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE – UDZIAŁY, AKCJE I JEDNOSTKI UCZESTNICTWA
Konto 041 – Długoterminowe aktywa finansowe – udziały i akcje przeznaczone do obrotu
Konto 042 – Długoterminowe aktywa finansowe – pozostałe udziały i akcje wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 043 – Długoterminowe aktywa finansowe – udziały i akcje dostępne do sprzedaży
Konto 044 – Długoterminowe aktywa finansowe – udziały i akcje w jednostkach zależnych, wspólnych przedsięwzięciach i jednostkach stowarzyszonych

Konto 045 – Długoterminowe aktywa finansowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne przeznaczone do obrotu
Konto 046 – Długoterminowe aktywa finansowe – pozostałe jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 047 – Długoterminowe aktywa finansowe – jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne dostępne do sprzedaży
KONTA 05 – DŁUGOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE – INSTRUMENTY DŁUŻNE
Konto 050 – Długoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu
Konto 051 – Długoterminowe aktywa finansowe – pozostałe dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 052 – Długoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży
Konto 053 – Długoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe stanowiące pożyczki i wierzytelności
Konto 054 – Długoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności
Konto 055 – Długoterminowe aktywa finansowe – pożyczki długoterminowe przeznaczone do obrotu
Konto 056 – Długoterminowe aktywa finansowe – pozostałe pożyczki długoterminowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 057 – Długoterminowe aktywa finansowe – pożyczki długoterminowe dostępne do sprzedaży
Konto 058 – Długoterminowe aktywa finansowe – pożyczki długoterminowe stanowiące pożyczki i wierzytelności
Konto 059 – Długoterminowe aktywa finansowe – pożyczki długoterminowe utrzymywane do terminu wymagalności
KONTA 06 – AKTYWA Z TYTUŁU POSZUKIWANIA I OCENY ZASOBÓW MINERALNYCH
Konto 061 – Aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych
Konto 062 – Korekta wartości aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych
KONTA 07 – UMORZENIE
Konto 070 – Umorzenie środków trwałych
Konto 071 – Umorzenie nieruchomości inwestycyjnych
Konto 072 – Umorzenie aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych
Konto 075 – Umorzenie wartości niematerialnych
KONTA 08 – AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO
Konto 081 – Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

KONTA 09 – POZOSTAŁE AKTYWA DŁUGOTERMINOWE
Konto 091 – Aktywa biologiczne
Konto 092 – Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia
Konto 099 – Pozostałe aktywa długoterminowe

ZESPÓŁ 1 – INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE
KONTA 10 – KASA
Konto 101 – Kasa
Konto 102 – Kasa walutowa
KONTA 13 – RACHUNKI W INSTYTUCJACH FINANSOWYCH
Konto 131 – Bieżące rachunki bankowe
Konto 132 – Lokacyjne rachunki bankowe
Konto 133 – Pozostałe rachunki w instytucjach finansowych
Konto 135 – Inne aktywa pieniężne
KONTA 14 – KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE – UDZIAŁY I AKCJE
Konto 141 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – udziały i akcje przeznaczone do obrotu
Konto 142 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pozostałe udziały i akcje wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 143 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – udziały i akcje dostępne do sprzedaży
Konto 144 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – udziały i akcje w jednostkach zależnych, wspólnych przedsięwzięciach i jednostkach stowarzyszonych
Konto 149 – Przekwalifikowania krótkoterminowych aktywów finansowych – udziałów i akcji
KONTA 15 – KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE – DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE
Konto 151 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu
Konto 152 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pozostałe dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik
Konto 153 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży
Konto 154 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe stanowiące pożyczki i wierzytelności
Konto 155 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności
Konto 159 – Przekwalifikowania krótkoterminowych aktywów finansowych – dłużne papiery wartościowe

KONTA 16 – KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE – NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU POŻYCZEK
Konto 161 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pożyczki krótkoterminowe przeznaczone do obrotu
Konto 162 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pozostałe pożyczki krótkoterminowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik
Konto 163 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pożyczki krótkoterminowe dostępne do sprzedaży
Konto 164 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pożyczki krótkoterminowe stanowiące pożyczki i wierzytelności
Konto 165 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pożyczki krótkoterminowe utrzymywane do terminu wymagalności
Konto 169 – Przekwalifikowania krótkoterminowych aktywów finansowych – pożyczki krótkoterminowe
KONTA 17 – KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE – JEDNOSTKI UCZESTNICTWA
Konto 171 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – jednostki uczestnictwa przeznaczone do obrotu
Konto 172 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – pozostałe jednostki uczestnictwa wyceniane w wartości godziwej przez wynik
Konto 173 – Krótkoterminowe aktywa finansowe – jednostki uczestnictwa dostępne do sprzedaży
Konto 179 – Przekwalifikowania krótkoterminowych aktywów finansowych – jednostki uczestnictwa
KONTA 18 – INSTRUMENTY POCHODNE NIESTANOWIĄCE INSTRUMENTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH
Konto 181 – Transakcje forward
Konto 182 – Transakcje futures
Konto 183 – Transakcje swap
Konto 184 – Opcje
KONTA 19 – INSTRUMENTY POCHODNE STANOWIĄCE INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE
Konto 191 – Transakcje forward
Konto 192 – Transakcje futures
Konto 193 – Transakcje swap
Konto 194 – Opcje

ZESPÓŁ 2 – ROZRACHUNKI I ROSZCZENIA
KONTA 20 – ROZRACHUNKI Z KONTRAHENTAMI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE
Konto 201 – Rozrachunki z odbiorcami krajowymi
Konto 202 – Rozrachunki z dostawcami krajowymi
Konto 203 – Rozrachunki z odbiorcami zagranicznymi
Konto 204 – Rozrachunki z dostawcami zagranicznymi
Konto 206 – Odpisy aktualizujące należności od odbiorców krajowych
Konto 208 – Odpisy aktualizujące należności od odbiorców zagranicznych
KONTA 21 – ROZRACHUNKI WEWNĄTRZZAKŁADOWE
Konto 211 – Rozrachunki wewnątrzzakładowe
KONTA 22 – ROZRACHUNKI PUBLICZNOPRAWNE
Konto 220 – Rozrachunki publicznoprawne
Konto 221 – VAT naliczony i jego rozliczenie
Konto 222 – VAT należny i jego rozliczenie
Konto 223 – VAT naliczony przyszłych okresów
Konto 224 – VAT należny przyszłych okresów
KONTA 23 – ROZRACHUNKI Z PRACOWNIKAMI
Konto 231 – Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń
Konto 232 – Rozrachunki z tytułu udzielonych pożyczek
Konto 234 – Pozostałe rozrachunki z pracownikami
KONTA 24 – POZOSTAŁE ROZRACHUNKI
Konto 241 – Rozrachunki z właścicielami
Konto 242 – Rozliczenie niedoborów, szkód i nadwyżek
Konto 249 – Inne rozrachunki i rozliczenia
KONTA 25 – ROZRACHUNKI Z TYTUŁU KREDYTÓW BANKOWYCH
Konto 251 – Krótkoterminowe kredyty bankowe przeznaczone do obrotu
Konto 252 – Pozostałe krótkoterminowe kredyty bankowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 253 – Pozostałe krótkoterminowe kredyty bankowe
Konto 254 – Długoterminowe kredyty bankowe przeznaczone do obrotu
Konto 255 – Pozostałe długoterminowe kredyty bankowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 256 – Pozostałe długoterminowe kredyty bankowe
KONTA 26 – ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU POŻYCZEK
Konto 261 – Krótkoterminowe pożyczki przeznaczone do obrotu

Konto 262 – Pozostałe krótkoterminowe pożyczki wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 263 – Pozostałe krótkoterminowe pożyczki
Konto 264 – Długoterminowe pożyczki przeznaczone do obrotu
Konto 265 – Pozostałe długoterminowe pożyczki wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 266 – Pozostałe długoterminowe pożyczki
KONTA 27 – ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH
Konto 271 – Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych przeznaczone do obrotu
Konto 272 – Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 273 – Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych
Konto 274 – Zobowiązania długoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych przeznaczone do obrotu
Konto 275 – Pozostałe zobowiązania długoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Konto 276 – Pozostałe zobowiązania długoterminowe z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych
KONTA 28 – INNE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE
Konto 281 – Inne zobowiązania finansowe
Konto 285 – Należności z tytułu leasingu finansowego
Konto 286 – Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego
KONTA 29 – POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
Konto 291 – Zobowiązania dotyczące grup przeznaczonych do zbycia
Konto 299 – Pozostałe zobowiązania

ZESPÓŁ 3 – MATERIAŁY I TOWARY

KONTA 30 – ROZLICZENIE ZAKUPU

Konto 301 – Rozliczenie zakupu materiałów

Konto 302 – Rozliczenie zakupu usług i energii obcej

Konto 303 – Rozliczenie zakupu towarów

Konto 304 – Rozliczenie zakupów dotyczących środków trwałych i środków trwałych w budowie

KONTA 31 – MATERIAŁY
Konto 311 – Materiały
Konto 315 – Odpisy aktualizujące wartość materiałów
Konto 316 – Koszty zakupu dotyczące zapasu materiałów
KONTA 33 – TOWARY
Konto 331 – Towary
Konto 335 – Odpisy aktualizujące wartość towarów
Konto 336 – Koszty zakupu dotyczące zapasu towarów
KONTA 34 – ODCHYLENIA OD CEN EWIDENCYJNYCH MATERIAŁÓW I TOWARÓW
Konto 341 – Odchylenia od cen ewidencyjnych materiałów
Konto 343 – Odchylenia od cen ewidencyjnych towarów
KONTA 35 – TOWARY POŚREDNIKÓW
Konto 351 – Towary pośredników
KONTA 38 – PRODUKTY ROLNE
Konto 381 – Produkty rolne
KONTA 39 – KONTA POZABILANSOWE
Konto 390 – Zapasy obce
Konto 391 – Towary przyjęte w komis

ZESPÓŁ 4 – KOSZTY WEDŁUG RODZAJÓW I ICH ROZLICZENIE
KONTA 40 – KOSZTY WEDŁUG RODZAJÓW – DZIAŁALNOŚĆ KONTYNUOWANA
Konto 401 – Zużycie materiałów i energii
Konto 402 – Usługi obce
Konto 403 – Podatki i opłaty
Konto 404 – Wynagrodzenia
Konto 405 – Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
Konto 408 – Amortyzacja
Konto 409 – Pozostałe koszty
KONTA 41 – KOSZTY WEDŁUG RODZAJÓW – DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA
Konto 411 – Zużycie materiałów i energii
Konto 412 – Usługi obce
Konto 413 – Podatki i opłaty

Konto 414 – Wynagrodzenia
Konto 415 – Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
Konto 418 – Amortyzacja
Konto 419 – Pozostałe koszty
KONTA 49 – ROZLICZENIE KOSZTÓW
Konto 490 – Rozliczenie kosztów – działalność kontynuowana
Konto 491 – Rozliczenie kosztów – działalność zaniechana

ZESPÓŁ 5 – KOSZTY W UKŁADZIE KALKULACYJNYM I ICH ROZLICZENIE
KONTA 50 – KOSZTY DZIAŁALNOŚCI PODSTAWOWEJ
Konto 501 – Koszty działalności podstawowej – działalność kontynuowana
Konto 502 – Koszty wydziałowe produkcji podstawowej – działalność kontynuowana
Konto 508 – Koszty ogólnoprodukcyjne – działalność kontynuowana
Konto 509 – Braki – działalność kontynuowana
Konto 501 – Koszty działalności podstawowej – działalność zaniechana
Konto 502 – Koszty wydziałowe produkcji podstawowej – działalność zaniechana
Konto 508 – Koszty ogólnoprodukcyjne – działalność zaniechana
Konto 509 – Braki – działalność zaniechana
KONTA 51 – KOSZTY SPRZEDAŻY
Konto 511 – Koszty sprzedaży – działalność kontynuowana
Konto 512 – Koszty sprzedaży – działalność zaniechana
KONTA 52 – KOSZTY DZIAŁALNOŚCI POMOCNICZEJ
Konto 521 – Koszty działalności pomocniczej – działalność kontynuowana
Konto 522 – Koszty działalności pomocniczej – działalność zaniechana
KONTA 55 – KOSZTY OGÓLNEGO ZARZĄDU
Konto 551 – Koszty ogólnego zarządu – działalność kontynuowana
Konto 552 – Koszty ogólnego zarządu – działalność zaniechana
KONTA 58 – ROZLICZENIE KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI

ZESPÓŁ 6 – PRODUKTY I ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE
Konto 601 – Wyroby gotowe
Konto 602 – Półfabrykaty
Konto 603 – Produkcja w toku

Konto 620 – Odchylenia od cen ewidencyjnych wyrobów gotowych
Konto 626 – Odpisy aktualizujące wartość produktów
Konto 641 – Rozliczenia międzyokresowe czynne kosztów
Konto 644 – Rezerwy na naprawy gwarancyjne
Konto 645 – Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych
Konto 646 – Rezerwy z tytułu innych świadczeń
Konto 647 – Rozliczenie kosztów usług długoterminowych
Konto 648 – Rozliczenie przychodów usług długoterminowych
Konto 648 – Rozliczenie międzyokresowe przychodów

ZESPÓŁ 7 – PRZYCHODY I KOSZTY ZWIĄZANE Z ICH OSIĄGNIĘCIEM
Konto 700 – Sprzedaż produktów – działalność kontynuowana
Konto 701 – Koszt wytworzenia sprzedanych produktów – działalność kontynuowana
Konto 702 – Sprzedaż produktów – działalność zaniechana
Konto 703 – Koszt wytworzenia sprzedanych produktów – działalność zaniechana
Konto 730 – Sprzedaż towarów – działalność kontynuowana
Konto 731 – Wartość sprzedanych towarów – działalność kontynuowana
Konto 732 – Sprzedaż towarów – działalność zaniechana
Konto 733 – Wartość sprzedanych towarów – działalność zaniechana
Konto 740 – Sprzedaż materiałów – działalność kontynuowana
Konto 741 – Wartość sprzedanych materiałów – działalność kontynuowana
Konto 742 – Sprzedaż materiałów – działalność zaniechana
Konto 743 – Wartość sprzedanych materiałów – działalność zaniechana
Konto 751 – Przychody i koszty z udziałów (akcji) wycenianych metodą praw własności oraz dywidendy z tytułu udziałów i akcji
Konto 752 – Przychody z tytułu odsetek
Konto 753 – Przychody ze zbycia aktywów finansowych
Konto 754 – Przychody z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych
Konto 755 – Pozostałe przychody finansowe
Konto 756 – Koszty odsetek
Konto 757 – Koszty ze zbycia aktywów finansowych
Konto 758 – Koszty z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych
Konto 759 – Pozostałe koszty finansowe
Konto 761 – Przychody z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych i inwestycji w nieruchomości

Konto 762 – Dotacje, subwencje, dopłaty
Konto 763 – Pozostałe przychody operacyjne
Konto 764 – Pozostałe przychody operacyjne – działalność socjalna
Konto 765 – Pozostałe przychody operacyjne z tytułu aktualizacji wartości niefinansowych aktywów
Konto 766 – Wartość netto rozchodowanych składników aktywów trwałych
Konto 767 – Odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych
Konto 768 – Pozostałe koszty operacyjne
Konto 769 – Pozostałe koszty operacyjne – działalność socjalna
Konto 790 – Obroty wewnętrzne
Konto 791 – Koszt obrotów wewnętrznych

ZESPÓŁ 8 – KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE, FUNDUSZE SPECJALNE, REZERWY I WYNIK FINANSOWY
Konto 801 – Kapitał (fundusz) podstawowy
Konto 803 – Należne wpłaty na kapitał podstawowy
Konto 804 – Udziały (akcje) własne
Konto 811 – Kapitał (fundusz) zapasowy
Konto 812 – Zwiększenia kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny
Konto 813 – Zmniejszenia kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny
Konto 815 – Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe
Konto 816 – Prawa do instrumentów kapitałowych wynikające z transakcji z pracownikami
Konto 817 – Zwiększenia odroczonego podatku dochodowego ujętego bezpośrednio w kapitale własnym
Konto 818 – Zmniejszenia odroczonego podatku dochodowego ujętego bezpośrednio w kapitale własnym
Konto 820 – Rozliczenie wyniku finansowego
Konto 829 – Odpisy z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego
Konto 831 – Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
Konto 833 – Pozostałe rezerwy
Konto 851 – Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych i inne fundusze tworzone na podstawie odrębnych przepisów
Konto 860 – Wynik finansowy
Konto 870 – Podatek dochodowy bieżący – działalność kontynuowana
Konto 871 – Podatek dochodowy bieżący – działalność zaniechana
Konto 872 – Odroczonego podatek dochodowy – działalność kontynuowana
Konto 873 – Odroczonego podatek dochodowy – działalność zaniechana

— Zespół 0 —

Aktywa trwałe

Konta zespołu 0 służą do ewidencji:

- rzeczowych aktywów trwałych,
- wartości niematerialnych i prawnych (w tym wartości firmy),
- inwestycji długoterminowych,
- aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

1. Definicje, podstawowe pojęcia

Aktywa trwałe są to wszystkie aktywa jednostki niezaliczane do aktywów obrotowych (por. art. 3 pkt 13 UoR). Obejmują one w szczególności: rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne i prawne, inwestycje długoterminowe, należności długoterminowe oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Konta zespołu 0 służą do ewidencji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji długoterminowych oraz należności długoterminowych. Należności długoterminowe niezaliczane do aktywów finansowych ewidencjonowane są w zespole 2. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe ewidencjonowane są w zespole 6.

W każdym przypadku należy pamiętać, że składnik aktywów trwałych musi spełniać definicje aktywów, tj. być kontrolowanym przez jednostkę zasobem majątkowym o wiarygodnie określonej wartości, powstałym w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych (por. art. 3 ust. 1 pkt 12 UoR).

1.1. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są to składniki aktywów mające postać fizyczną, utrzymywane przez jednostkę w celu wykorzystania w procesie produkcyjnym, dostawach towarów i świadczeniu usług, w celach administracyjnych lub oddania do użytkowania innej jednostce¹.

Zgodnie z ustawą o rachunkowości rzeczowe aktywa trwałe obejmują następujące składniki aktywów:

- środki trwałe,
- środki trwałe w budowie,
- zaliczki na środki trwałe w budowie.

Środki trwałe są to aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki (por. art. 3 pkt 15 UoR). Zalicza się do nich:

- nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowie i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- inwentarz żywy.

Do środków trwałych nie zalicza się:

- gruntów w użytkowaniu wieczystym,
- tych nieruchomości, które jednostka posiada nie w celu ich użytkowania, lecz w celu osiągnięcia ekonomicznych korzyści wynikających z przyrostu ich wartości lub innych pożytków, np. czynszów (zaliczane są one do inwestycji).

Środki trwałe ewidencjonowane są na koncie 011, ich umorzenie (skumulowana od początku użytkowania amortyzacja) – na koncie 070, a odpisy z tytułu utraty przez nie wartości – na koncie 016.

Środki trwałe w budowie są to zaliczone do rzeczowych aktywów trwałych przyszłe środki trwałe w okresie ich budowy, montażu lub ulepszenia już istniejącego środka trwałego (por. też art. 3 ust. 16 UoR).

Środki trwałe w budowie ewidencjonowane są na koncie 012, a odpisy z tytułu utraty przez nie wartości – na koncie 017.

¹ Por. też MSR 16, par. 6.

Zaliczki na środki trwałe w budowie są to środki pieniężne (lub ich ekwiwalenty) przekazane dostawcom na poczet przyszłych dostaw środków trwałych i środków trwałych w budowie.

Zaliczki na środki trwałe w budowie ewidencjonowane są na koncie 013.

1.2. Umowa leasingu

Szczególnym przypadkiem, w którym możemy mieć do czynienia z powstaniem składnika aktywów, jest umowa leasingu. Na jej mocy leasingodawca² przekazuje leasingobiorcy³ prawo do użytkowania składnika aktywów przez określony czas w zamian za korzyści majątkowe (głównie w postaci tzw. opłat leasingowych)⁴.

Wyróżniane są dwa rodzaje umów leasingowych: umowy leasingu finansowego i umowy leasingu operacyjnego. Głównym kryterium kwalifikacji jest tu przyporządkowanie ryzyka i korzyści do leasingodawcy lub leasingobiorcy.

Jeżeli umowa leasingu przekazuje ryzyko i korzyści związane z przedmiotem leasingu, mamy do czynienia z tzw. leasingiem finansowym. W takim przypadku leasingobiorca wykazuje przedmiot leasingu jako składnik swoich aktywów, gdyż uznaje się, że kontroluje on przyszłe korzyści związane z użytkowaniem składnika aktywów. Leasingobiorca dokonuje również odpisów amortyzacyjnych i umorzeniowych od użytkowanego składnika aktywów. Kosztem leasingobiorcy jest również część odsetkowa raty leasingowej.

Jeżeli ryzyko i korzyści pozostają przy leasingodawcy, mamy do czynienia z leasingiem operacyjnym. Składnik aktywów w leasingu operacyjnym wykazywany jest w bilansie leasingodawcy, gdyż to on sprawuje nad nim kontrolę.

W wielu sytuacjach trudno jednoznacznie stwierdzić, po której stronie umowy znajdują się ryzyko i korzyści związane z przedmiotem leasingu. Ustawa o rachunkowości podaje następujące przypadki, kiedy składnik aktywów użytkowany na podstawie umowy leasingu zalicza się do aktywów leasingobiorcy (por. art. 3 pkt 4 UoR)⁵:

1. Umowa przenosi własność jej przedmiotu na korzystającego po zakończeniu okresu, na który została zawarta.
2. Umowa zawiera prawo do nabycia jej przedmiotu przez korzystającego, po zakończeniu okresu, na jaki została zawarta, po cenie niższej od wartości rynkowej z dnia nabycia.
3. Okres, na jaki została zawarta, odpowiada w przeważającej części przewidywanemu okresowi ekonomicznej użyteczności środka trwałego lub prawa

² Tj. strona finansująca, właściciel składnika aktywów.

³ Tj. stronie korzystającej.

⁴ Por. np. MSR 17, par. 3.

⁵ Te same kryteria dotyczą umowy najmu, dzierżawy lub innej o podobnym charakterze.

- majątkowego, przy czym nie może on być krótszy niż 3/4 tego okresu. Prawo własności przedmiotu umowy może być, po okresie, na jaki umowa została zawarta, przeniesione na korzystającego.
4. Suma opłat pomniejszonych o dyskonto, ustalona w dniu zawarcia umowy i przypadająca do zapłaty w okresie jej obowiązywania, przekracza 90% wartości rynkowej przedmiotu umowy na ten dzień. W sumie opłat uwzględnia się wartość końcową przedmiotu umowy, którą korzystający zobowiązuje się zapłacić za przeniesienie na niego własności tego przedmiotu. Do sumy opłat nie zalicza się płatności na rzecz finansującego za świadczenia dodatkowe, podatków oraz składek na ubezpieczenie tego przedmiotu, jeżeli korzystający pokrywa je niezależnie od opłat za używanie.
 5. Umowa zawiera przyrzeczenie finansującego do zawarcia z korzystającym kolejnej umowy o oddanie w odpłatne używanie tego samego przedmiotu lub przedłużenia umowy dotychczasowej, na warunkach korzystniejszych od przewidzianych w dotychczasowej umowie.
 6. Umowa przewiduje możliwość jej wypowiedzenia, z zastrzeżeniem, że wszelkie powstałe z tego tytułu koszty i straty poniesione przez finansującego pokrywa korzystający.
 7. Przedmiot umowy został dostosowany do indywidualnych potrzeb korzystającego. Może on być używany wyłącznie przez korzystającego, bez wprowadzania w nim istotnych zmian.

W pozostałych przypadkach użytkowane aktywa zalicza się do aktywów leasingodawcy (finansującego).

Na uwagę zasługuje zwłaszcza punkt 4, w którym wykorzystany został rachunek dyskontowy. Wartość przedmiotu leasingu ustalana jest jako suma zdyskontowanych (bieżących, aktualnych) rat (opłat) leasingowych (w tym opcji odkupu)⁶. Szerzej problem ten wyjaśnia przykład 0.4.

Szczegółowe zasady zaliczania aktywów do leasingu finansowego lub operacyjnego normuje w Polsce Krajowy Standard Rachunkowości nr 5. W świetle tego standardu do umów leasingowych zaliczane mogą być także umowy najmu oraz dzierżawy pod warunkiem, że zostały zawarte na czas oznaczony.

Warto zauważyć, że – stosownie do art. 3 ust. 6 – w przypadku gdy roczne sprawozdanie finansowe korzystającego nie podlega obowiązkowi badania i ogłaszania w myśl art. 64 ust. 1, to może on dokonywać kwalifikacji umów, o których mowa w ust. 4, według zasad określonych w przepisach podatkowych.

⁶ Wartość bieżącej raty leasingowej oblicza się według wzoru $\sum_1^n R \times \frac{1}{(1+r)^n}$, gdzie R oznacza wysokość raty leasingowej (w tym kwota wykupu), r – stopę dyskontową, a n – kolejny numer okresu, w którym płacona jest rata.

Składniki aktywów w leasingu finansowym ewidencjonowane są w taki sam sposób jak własne składniki aktywów. Wartość środków trwałych użytkowanych na podstawie umowy leasingu operacyjnego ujmowana jest wyłącznie w ewidencji pozabilansowej na koncie 091.

1.3. Wartości niematerialne i prawne

Wartości niematerialne i prawne są to niepieniężne, niemające postaci fizycznej, możliwe do zidentyfikowania aktywa trwałe użytkowane w celu wykorzystania w procesie produkcyjnym, dostawach towarów i świadczeniu usług, oddania do użytkowania innej jednostce lub dla celów administracyjnych⁷. Przez możliwość zidentyfikowania należy rozumieć możliwość oddzielenia od reszty przedsiębiorstwa np. poprzez posiadanie dokumentu potwierdzającego własność, sprzedaż itp.

Zgodnie z ustawą o rachunkowości (por. art. 3 pkt 14 UoR) przez wartości niematerialne i prawne rozumie się nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki. Obejmują one w szczególności następujące składniki aktywów:

- wartość firmy,
- koszty zakończonych prac rozwojowych,
- inne wartości niematerialne i prawne,
- zaliczki na wartości niematerialne i prawne.

Wartość firmy stanowi różnicę pomiędzy ceną nabycia jednostki lub jej zorganizowanej części a niższą od niej wartością godziwą przejętych aktywów netto (aktywów pomniejszonych o zobowiązania). Wartość firmy powstaje niekiedy także w przypadku nabycia udziałów (akcji) wycenianych metodą praw własności.

Wartość firmy odzwierciedla „nadpłatę” dokonaną za przejmowaną jednostkę (zorganizowaną część jednostki) ponad wartość godziwą jej aktywów netto. Nadwyżka ta wynika zwykle z oczekiwania uzyskania w przyszłości dodatkowych korzyści ekonomicznych, które mogą być wynikiem istnienia powiązań pomiędzy nabytymi aktywami bądź mogą to być korzyści z aktywów pojedynczo niekwalifikujących się do umieszczenia w sprawozdaniach finansowych, ale które łącznie mogą przynieść spodziewane korzyści.

Szczególnym przypadkiem powstania wartości niematerialnych i prawnych są **koszty zakończonych prac rozwojowych**. Aby ustalić, kiedy tego typu

⁷ Por. też MSR 38, par. 7.

koszty można aktywować, należy je w pierwszej kolejności oddzielić od kosztów poniesionych na etapie tzw. prac badawczych, a następnie sprawdzić, czy spełniają one odpowiednie kryteria do aktywowania.

Przez prace badawcze należy rozumieć nowatorskie i zaplanowane poszukiwanie rozwiązań podjętych z zamiarem zdobycia i przyswojenia nowej wiedzy naukowej i technicznej. Prace te mogą obejmować następujące czynności i procesy: przyswojenie nowych wiadomości, poszukiwanie, ocenę i końcową selekcję sposobu wykorzystania prac badawczych, poszukiwanie nowych zastosowań dla znanych materiałów, produktów, procesów, systemów, usług itp., zdefiniowanie i zaprojektowanie nowego produktu⁸. Nakłady poniesione na etapie prac badawczych powinny w momencie poniesienia obciążyć koszty okresu, czyli zostać wykazane jako koszty w rachunku zysków i strat.

Przez prace rozwojowe rozumiemy proces praktycznego zastosowania odkryć badawczych lub też osiągnięć innej wiedzy. Może się on dokonywać poprzez planowanie lub projektowanie produkcji nowych lub znacznie udoskonalonych materiałów, urządzeń, produktów, procesów technologicznych, systemów lub usług, które mają miejsce przed rozpoczęciem produkcji seryjnej⁹. Do prac rozwojowych zaliczać będziemy m.in. projektowanie, wykonanie i testowanie prototypów i modeli doświadczalnych (przed wdrożeniem do produkcji seryjnej lub użytkowania); projektowanie narzędzi, przyrządów do obróbki, form i matryc; projektowanie, wykonanie i działalność linii próbnej, której zdolności produkcyjne nie umożliwiają prowadzenia ekonomicznie uzasadnionej produkcji z przeznaczeniem na sprzedaż; projektowanie, wykonanie i testowanie wybranych rozwiązań w zakresie nowych lub udoskonalonych materiałów, urządzeń, produktów, procesów, systemów lub usług¹⁰.

Zgodnie z ustawą o rachunkowości (art. 33 ust. 2) koszty poniesione na etapie prac rozwojowych mogą być aktywowane wyłącznie w sytuacji, gdy spełniają one jednocześnie wszystkie poniższe warunki:

- produkt lub technologia wytwarzania są ściśle ustalone, a dotyczące ich koszty prac rozwojowych wiarygodnie określone,
- techniczna przydatność produktu lub technologii została stwierdzona i odpowiednio udokumentowana i na tej podstawie jednostka podjęła decyzję o wytwarzaniu tych produktów lub stosowaniu technologii,
- koszty prac rozwojowych zostaną pokryte, wedle przewidywań, spodziewanymi przychodami ze sprzedaży tych produktów lub zastosowania technologii.

⁸ Por. też MSR 38, par. 7 i 42.

⁹ Por. też MSR 38, par. 7.

¹⁰ Por. też MSR 38, par. 44.

Inne wartości niematerialne i prawne obejmują m.in. następujące tytuły:

- autorskie prawa majątkowe,
- prawa pokrewne,
- licencje,
- koncesje,
- prawa do projektów wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów zdobniczych,
- *know-how*.

Wartości niematerialne i prawne oddane do użytkowania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej o podobnym charakterze (np. umowy leasingu) zalicza się do aktywów korzystającego, jeżeli umowa ta spełnia chociaż jeden z warunków wymienionych dla podobnej umowy w przypadku środków trwałych¹¹.

Do wartości niematerialnych i prawnych nie zalicza się tych aktywów, które jednostka posiada nie w celu ich użytkowania, lecz w celu osiągnięcia ekonomicznych korzyści wynikających z przyrostu ich wartości. Aktywa te zalicza się do inwestycji długoterminowych. Do wartości niematerialnych i prawnych nie zalicza się również kosztów reklamy, nakładów na szkolenia, wytworzonej we własnym zakresie wartości firmy, a także kosztów poniesionych przy założeniu lub późniejszym rozszerzeniu przedsiębiorstwa¹².

Wartości niematerialne i prawne, podobnie jak środki trwałe, podlegają amortyzacji (umarzaniu), ewidencjonowane są one na koncie 021, a ich umorzenie na koncie 075.

Zaliczki na wartości niematerialne i prawne są to środki pieniężne (lub ich ekwiwalenty) przekazane dostawcom na poczet przyszłych dostaw wartości niematerialnych i prawnych.

Zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych ewidencjonowane są na koncie 022.

1.4. Inwestycje

Przez inwestycje w świetle art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy rozumie się aktywa posiadane przez jednostkę w celu osiągnięcia z nich korzyści ekonomicznych wyini-

¹¹ Por. podrozdział dotyczący leasingu.

¹² Koszty emisji akcji poniesione przy powstaniu spółki akcyjnej lub podwyższeniu kapitału zakładowego zmniejszają kapitał zapasowy spółki do wysokości nadwyżki wartości emisji nad wartością nominalną akcji (tzw. *agio*), a pozostałą ich część zalicza się do kosztów finansowych.

kających z przyrostu wartości tych aktywów, uzyskania przychodów w formie odsetek, dywidend (udziałów w zyskach) lub innych pożytków, w tym również z transakcji handlowej. Do inwestycji należy przede wszystkim zaliczyć:

- aktywa finansowe,
- nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne, które nie są użytkowane przez jednostkę, lecz są przez nią posiadane w celu osiągnięcia tych korzyści.

■ Inwestycje w aktywa finansowe

W świetle ustawy o rachunkowości inwestycje obejmują aktywa finansowe, a także niektóre inne aktywa o charakterze niefinansowym (art. 3 ust. 1 pkt 17 UoR).

Przez aktywa finansowe rozumie się aktywa pieniężne, instrumenty kapitałowe wyemitowane przez inne jednostki, a także wynikające z kontraktu prawo do otrzymania aktywów pieniężnych lub prawo do wymiany instrumentów finansowych z inną jednostką na korzystnych warunkach (art. 3 ust. 1 pkt 24 UoR). Do długoterminowych aktywów finansowych zaliczamy w szczególności:

- nabyte udziały i akcje o charakterze długoterminowym,
- nabyte dłużne papiery wartościowe o charakterze długoterminowym,
- należności z tytułu udzielonych pożyczek długoterminowych,
- inne aktywa finansowe o charakterze długoterminowym, np. jednostki uczestnictwa w funduszach powierniczych.

Zagadnienia definicyjne związane z aktywami finansowymi omówiono szerzej we wstępie do zespołu 1.

■ Inwestycje w nieruchomości i wartości niematerialne i prawne

W świetle definicji inwestycji kwalifikacja nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych do inwestycji lub – odpowiednio – środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych zależy od sposobu ich wykorzystywania oraz intencji ich nabywcy (osoby używającej). Aby nieruchomości albo wartości niematerialne i prawne mogły być uznane jako inwestycje, powinny być spełnione następujące warunki:

- nieruchomości lub wartości niematerialne i prawne są utrzymywane w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu ich wartości lub uzyskania z nich przychodów w innej formie oraz
- nieruchomości lub wartości niematerialne i prawne nie są przeznaczone na potrzeby jednostki.

Ustawa nie precyzuje zasad kwalifikacji nieruchomości do inwestycji, co powoduje liczne wątpliwości, np. w sytuacji, gdy tylko część nieruchomości

spełnia definicję inwestycji lub jednostka świadczy usługi towarzyszące usłudze najmu. Wiele szczegółowych zasad zawiera natomiast MSR 40 – Nieruchomości inwestycyjne. Najważniejsze z nich omówione zostały w podrozdziale 3.3.

1.5. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego odzwierciedlają kwotę, jaka według przewidywań zmniejszy w przyszłości zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego lub będzie podlegać zwrotowi w związku z występowaniem ujemnych różnic przejściowych lub w związku ze stratą podatkową, możliwą do odliczenia od dochodu w przyszłości (KSR 2, par. 2). Zasady ustalania odroczonego podatku dochodowego opisano w zespole 8.

2. Zasady wyceny

2.1. Rzeczowe aktywa trwałe

Środki trwałe wykazuje się w sprawozdaniu finansowym sporządzanym na dzień bilansowy w wartości księgowej netto, tj. według ich wartości początkowej (brutto) pomniejszonej o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

2.1.1. Wartość początkowa

Na wartość początkową środków trwałych oraz środków trwałych w budowie składa się ogół kosztów poniesionych przez jednostkę za okres budowy, montażu, ulepszenia i przystosowania składnika aktywów do używania, w tym również niepodlegający odliczeniu podatek od towarów i usług oraz koszt zaciągniętych zobowiązań pomniejszony o przychody z tego tytułu (art. 28 pkt 8 UoR). W szczególności podlegające aktywowaniu koszty zobowiązań mogą obejmować odsetki, prowizje i różnice kursowe od kredytów i pożyczek, a także przedpłat i zobowiązań handlowych za okres realizacji budowy. Przychody pomniejszające aktywowane koszty dotyczyć mogą odsetek otrzymanych z lokowania czasowo niewykorzystywanych środków pieniężnych z zaciągniętych zobowiązań.

Koszty, które składają się na wartość początkową środka trwałego, możemy podzielić ogólnie na trzy grupy:

- 1) koszty bezpośrednio związane z danym składnikiem rzeczowych aktywów trwałych,
- 2) koszty pośrednie budowy składnika aktywów,

- 3) koszty zaciągniętych zobowiązań związanych z budową i przystosowaniem składnika do używania.

Na **koszty bezpośrednie** budowy i przystosowania składnika rzeczowych aktywów trwałych mogą się składać:

- koszty przygotowania miejsca przyszłego użytkowania składnika aktywów,
- koszty dostawy, załadunku i rozładunku,
- koszty instalacji,
- honoraria za profesjonalne usługi.

Do wartości początkowej środka trwałego nie zalicza się kosztów sprzedaży i kosztów ogólnego zarządu, chyba że istnieje bezpośredni związek między tymi kosztami a doprowadzeniem środka trwałego do stanu zdolnego do użytkowania.

W wyniku prowadzonej budowy, w ramach której powstaje kilka środków trwałych, część poniesionych kosztów stanowią **koszty pośrednie** (tj. koszty wspólne). Koszty pośrednie rozlicza się na poszczególne środki trwałe z wykorzystaniem nośników (kluczy rozliczeniowych), które najlepiej odzwierciedlają przyczynowo-skutkową relację pomiędzy wartością środków trwałych a powstaniem tych kosztów. Przykładowe nośniki, jakie mogą być wykorzystane do rozliczenia kosztów wspólnych, to wartość kosztów bezpośrednich lub nośniki oparte na czasowym zaangażowaniu pewnych zasobów przedsiębiorstwa w budowę składnika aktywów.

W przypadku gdy budowa lub nabycie środka trwałego związane są z zaciągnięciem zobowiązań, koszty tych zobowiązań powinny także powiększyć wartość początkową składnika rzeczowych aktywów trwałych. W szczególności koszty te mogą dotyczyć:

- odsetek z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek i innych zobowiązań,
- amortyzacji dyskonta lub premii związanych z zaciągniętymi zobowiązaniami,
- opłat i prowizji poniesionych przy zaciągnięciu kredytów i pożyczek,
- części odsetkowej rat leasingu finansowego związanej z budową składnika aktywów,
- różnic kursowych od zaciągniętych zobowiązań.

Koszty zaciągniętych zobowiązań powinny być aktywowane jedynie w okresie budowy lub przystosowywania składnika aktywów do używania, tj. nie dłużej niż do momentu oddania składnika do używania. Jeżeli jednostka ma możliwość odzyskania części poniesionych kosztów, np. w wyniku lokowania czasowo wolnych środków pieniężnych, przychody otrzymane z tego tytułu powinny zmniejszyć kwotę aktywowanych kosztów.

Pewien problem przy ustalaniu, jaka powinna być wartość kosztów finansowania zewnętrznego podlegająca aktywowaniu, może powstać w sytuacji, gdy jednostka korzysta z różnych źródeł finansowania zewnętrznego. Poszczególne zobowiązania mogą być zaciągnięte na różnych warunkach, często bez precyzyjnie sformułowanego celu gospodarczego. W praktyce oznaczać to może np. kilka kredytów o różnych stopach procentowych wykorzystywanych zarówno na potrzeby bieżącej działalności operacyjnej, jak i do budowy środków trwałych.

Ustawa o rachunkowości nie precyzuje, jak w takiej sytuacji należy rozliczać koszty finansowania zewnętrznego, dlatego można się posłużyć MSR 23 – Aktywowanie kosztów finansowania zewnętrznego.

Standard nr 23 mówi, że w zakresie, w jakim środki zewnętrzne pożyczają się wyłącznie w celu pozyskania określonego składnika aktywów, koszty finansowania zewnętrznego aktywuje się w wysokości różnicy pomiędzy poniesionymi kosztami a przychodami z tytułu tymczasowego zainwestowania pożyczonych środków (MSR 23, par. 15). W sytuacji, gdy jednostka pożyczka środki bez określonego celu, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, którą można aktywować, należy ustalić jako średnią ważoną wszystkich kosztów finansowania zewnętrznego innych niż dotyczące zobowiązań zaciągniętych z konkretnym zamiarem pozyskania składnika aktywów (MSR 23, par. 37).

Przy wycenie rzeczowych aktywów trwałych, jak również innych aktywów, należy zwrócić uwagę na fakt, że uwzględnienie kosztów finansowania zewnętrznego powinno mieć miejsce nie tylko w momencie oddania środka trwałego do używania, ale także na dzień bilansowy.

Problematykę wyceny wartości początkowej składników rzeczowych aktywów trwałych ilustrują poniższe przykłady. Przykład 0.1 dotyczy wyceny środka trwałego powstałego w wyniku budowy. Przykład 0.2 dotyczy problematyki aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego z różnych źródeł.

Przykład 0.1

Przedsiębiorstwo produkcyjne Metalkomponent SA prowadziło w okresie od 1 czerwca do 31 sierpnia projekt o nazwie „Budowa sieci komputerowej”. W ramach realizacji projektu miały miejsce następujące zdarzenia:

- 1) 1 czerwca zaciągnięto bankowy kredyt pod budowę w wysokości 300 000 zł oprocentowany 12% w skali roku (1% miesięcznie). Korzystając z usług specjalistycznej firmy komputerowej, rozpoczęto I etap inwestycji polegający na okablowaniu zakładu. Ustalono, że kredyt wraz z odsetkami zostanie spłacony 30 września. Kredyt został przekazany na wydzielony rachunek bankowy. Niewykorzystywane środki pieniężne są oprocentowane.
- 2) 5 lipca zakończono I etap budowy i otrzymano fakturę na kwotę 85 000 zł.

- 3) 8 lipca spłacono zobowiązanie wobec dostawcy krajowego.
- 4) 15 lipca:
 - a) dokonano odprawy celnej komputerów o wartości 40 000 USD,
 - b) naliczono cło 10%.
- 5) 16 lipca:
 - a) zapłacono zobowiązanie z tytułu cła,
 - b) zapłacono 50% zobowiązania wobec dostawcy zagranicznego; ustalono różnice kursowe zmniejszające wartość środka trwałego w budowie, w kwocie 2000 zł ($20\,000\text{ USD} \times 0,1$).
- 6) 15 sierpnia spłacono pozostałe 50% zobowiązania wobec dostawcy zagranicznego. Ustalono różnice kursowe zwiększające wartość środka trwałego w budowie w kwocie 4000 zł ($20\,000\text{ USD} \times 0,2$).
- 7) 25 sierpnia zakupiono w kraju oprogramowanie do komputerów. Zapłacono przelewem 8000 zł.
- 8) 31 sierpnia bank dopisał odsetki na wydzielonym rachunku bankowym w kwocie 1000 zł.
- 9) 31 sierpnia naliczono odsetki od kredytu zaciągniętego pod budowę środka trwałego (zapłata jeszcze nie nastąpiła) w kwocie 9000 ($3\% \times 300\,000$).
- 10) 31 sierpnia dokonano odbioru technicznego sieci komputerowej i jej przyjęcia do użytkowania.
- 11) 30 września naliczono odsetki od kredytu w kwocie 3000 zł ($1\% \times 300\,000$) oraz spłacono kredyt zaciągnięty 1 czerwca wraz z odsetkami (312 000 zł).

Tabela kursów USD:

9 lipca	3,4
15 lipca	3,5
16 lipca	3,4
15 sierpnia	3,7

Ewidencja zdarzeń gospodarczych związanych z realizacją budowy środka trwałego zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości przedstawia się następująco (dla uproszczenia pominięto rozliczenia związane z podatkiem od towarów i usług):

Środki trwale w budowie – Sieć komputerowa Konto 012		Pozostałe rachunki w instytucjach finansowych Konto 133		Krótkoterminowe kredyty bankowe Konto 139	
2)	85 000	XXX		300 000	(1)
4a)	160 000	1)	300 000	9 000	(9)
4b)	16 000		85 000	3 000	(11)
	2 000 (5b)		16 000 (5a)		
6)	4 000		78 000 (5b)		
7)	8 000		84 000 (6)		
	1 000 (8)		8 000 (7)		
9)	9 000	8)	1 000		
	279 000 (10)		312 000 (11)		